

Eltemették Biderman Józsefet

igazi forrására az Istenre, amikor koronák hullottak a porba és trónok omlottak össze. Kicsinyes gondolkodások talán a Krisztus- király eszméje hirdetésében a földi hatalommal való versengést kereshetnek. Porbahulló és összeomló földi hatalmakkal azonban nehéz elképzelni a versengést. A világ hívő serege meg is értette tisztán Krisztus királyságának a nagy gondolatát, s az eucharisztikus világyűlések mind nagyobb hatása, mind szélesebb területekre kiterjedése bizonyítja, hogy a népek mindenütt a leki hatalom egyellen ura felé fordulnak alattvalói bizalommal.

A lelki megújulások szenvedése ott mutatkozik a Katolikus Akcióban is, mely a pápának szintén igen a szívéhez kötött alkotása. Az akció külső keretei azonban egymagukban csak merev vonalak volnának, ha meg nem teletk volna azzal a meleg szívdobogással, ahogyan a pápa tanítás adott a családról, a társadalmi ellentétek mély okainak a kiküszöböléséről, a gazdag kötelességéről, a szegény életjogairól. Az ezekről tanító körlevelek még az elmúlt évben, a megpróbáltatott nyolcvanadik életesztendőben is három újabb hatalmas alkotással szaporodtak.

Ha majd a mai napok sok lázassága elmúlik, s a jövő idők történelmi látása visszafordul jelen korunk felé, a pápa legújabb három körlevelében is meg fogja találni a Krisztus békéje nagy szolgálatát. Harc van ezekben a körlevelekben, de ez a harc nem megsemmisítéskre törő; nem az ellenfél tönkrétéletét akarja, hanem annak Istenhez emelését. Nem legyőzni akarja azt, akit ellenségge lett az idők mostohasága és a hiúságok sok erőlködése. — nem legyőzni akarja ezt, hanem meggyőzni. A kommunizmus anyagimádása és a tulzó nemzetiségkedés fajimádása ellen a lélek-tisztulás világhosszú harcra. És a harc azért lesz történelmi érdemű, mert az ellenfél erejének és tömeggyűjtő hatalmának egyetlen igazi ellensúlyozója az, ami lelkielő a pápa körleveleiben megnyilatkozik.

A Krisztus országáért való harc így hozza el a Krisztus békéjét. A pápa betöltött nyolcvanadik életéve önmagából nőtt fehér és ragyogó emlékoszlop, hogy e béke felé haladást jelezze. Az emlékoszlop előtt néhány elmélkedő pillanatra megállunk, s hálát adunk Istennek, hogy mindig ad nekünk kiválasztottakat, akik az igazi haladás felé vezetnek minket.

Clujról jelentik: Városunk magyar társadalmában s benne a római katolikus egyházi és társadalmi élet közszereketben álló, jellegzetes, régi magyar emberrel lett váratlanul szegényebb: május 27-én hirtelen meghalt Biderman József, a megye nyugalmazott főjegyzője. A boldogultól a legtöbb ember csak most tudta meg, hogy 77-ik évében érte a halál. Fáradhatatlan munkaszeretete, mozgékony, derűs egyénisége legalább egy évtizeddel fiatalabbnak mutatta. Még halálos rosszullete napján délelőtt is egyházi ügyeket intézett.

Biderman József Carei vidéki családból származott. Atyja, Alajos a nagy Wesselényi Miklós báró fővadásza volt, majd midőn 1848 őszén, a jibai kastély kirablása alkalmával Biderman a lázongók és rablók ellen erőlyesen védte a távollevő Wesselényi javait, ezek bosszúja elől el kellett költöznie Jibauról s Cluj közelében, Finisen, a br. Jósika-családnál kapott állást és a család akkor hatalmas erdőbirtokainak főerdésze lett. Itt vette nőül Kismagurai Mikcszakács János, az egykori kiváló református esperes egyik szép leányát s e házasságból született Biderman József, 1861-ben.

A fiatal Biderman Clujon végezte középiskolai és egyetemi tanulmányait s önkéntes-évet leszolgálva, a régi Kolozs megye szolgálatába lépett. A gilauai járásban kezdte pályáját, korán lett a teacai járás szolgabírája, majd a nádasmenti s aztán tizenharmadélt esztendeig a gilauai járás főszolgabírája volt. Az utóbbi állásból választották Cluj megye főjegyzőjévé. Mint közigazgatási tisztviselő, egyenlően élvezte a birtokosság és a falusi nép szeretetét.

Főjegyzővé választva, Clujra költözésével élénk részt vett a római katolikus egyházi életben is. Csakhamar a cluji Szentpéteri Szent Erzsébet Aggház gondnokává s ugyanennek az egyházközségnek gondnokává is választották.

A Nagy Lajos király idejében alapított Aggház ügyeit mintaszerű lelkiismeretességgel kezelte. Élete legnehezebb évei voltak, midőn a hat- százados régi intézménynek egyik közeli faluban levő, több, mint ezerholdas, tulnyomólag erdőbirtokát kisajátították. Akkor az örökvidám Biderman József sokáig szinte komoran hallgatag ember lett s hosszú idő telt el, míg a változhatatlanba megnyugodott. A veszteséget nem sikerült teljesen kipótolni, s Biderman Józsefnek meg kellett elégednie az intézmény szerény fenntartásával. Boldog volt, ha legalább egy-egy kisebb tőkével gyarapodni látta

féltett Aggháza szerény vagyonát.

A világháború — már előbb — őt is csapásokkal sújtotta. Három fia közül a legnagyobbik Bucovinában, az oroszok ellen harcolva, elesett: középső fiát járvány ragdta el. Felesége és egyetlen megmaradt gyermeke Jenő, cluji banktisztviselő és ennek felesége igyekeztek szeretetükkel pótolni a fájdalmas veszteségeket.

Biderman József főjegyzői állásából 1918-ban, 35 évi szolgálat után, nyugalomba vonult s azóta főként a Szent Erzsébet Aggháznak élt. Az intézet tavaly ünnepelte gondnoksága 25 éves jubileumát. Most rövid szünet után szív-trombózis ölte meg.

Biderman József mint társadalmi ember közszereketben örvendett. Mindenki jól tudott lenni. Igazság- és békészeretete, nyugodt, kedves, derűs modora csak barátokat szereztek neki. Ez a szeretet végigkísérte őt szép, hosszú, munkás életén s a síron túl is él mindazok lelkében, akik ismerték őt.

Körrendeletben intézkedik a belügyminiszter a maximális árak bevezetéséről

Megszüntetik az árdrágító városi illetékeket.

Bucuresti. Saját tud. Tegnap összeült az ipar és kereskedelmi minisztériumban a miniszterközi bizottság, az árdragítás megfékezésére. A bizottság a vasuti szállítási díjak olcsóbbá tételéről tárgyalt és azonkívül elhatározta, hogy országsszerte szigorú ellenőrzést vezet be s ecélből razzikiákat rendez az élelmiszer piacokon.

A ipar és kereskedelmi minisztérium körrendeletet küldött tegnap a kereskedelmi és iparkamaráknak, amely megszünteti a kamarák által a piacokon szedett díjakat.

A belügyminiszter kedden körrendeletet ad ki minden megyefőnökségnek és polgármesteri hivatalnak, hogy haladéktalanul adják ki az árdragító rendelkezéseket.

A körrendelet intézkedést fog tartalmazni az ad valorem és az élelmiszerekre kivetett más vámilletékek felfüggesztése tárgyában.

Sajó és a Bodri

Irtá: Nyáry László

A kis város művésztelepének kiállítására nem lett, aminek indult. Valóságos és a fővároshoz hasonló tárlati jellegű volt fel. Előbb csak úgy volt, hogy a művésztelep összehívja a környékbeli mecénásokat, földesurakat, műpartoló megyei hivatalnokokat stb. Két kis díjacska szerénykedett a tervezetben, de mire a megnyitásra került a sor, számuk nyolcra szaporodott. Volt is öröm a művészek közt a telepen. A kiállítás napján pedig úgy hemzsegett a vendégsereg, mint a hangyaboly. A meghívott zsűri, híres és neves festőművészekre nagy feladat hárult. Alig tudtak egységes ítéletet hozni a sok, jobbnál jobb, szébbnél szebb festmény között. A késő esti órákban hirdették ki döntésüket:

— A művésztelep idej grand prixét, nagyméltóságú Hollósi György tiszteletdíját Makkai István nyerte „Pannika csókol” című képével.

Halk zibongás támadt az elhangzottak után. Minden szem Makkai felé szegeződött, aki egy kényelmes zsöllyében ülő, gyönyörűséges leány báta mögött állt. A közel levők gratuláltak Makkainak.

Olyan volt az a leány, mintha fehér márványból faragták volna. Mintha feneéges álmok márványába csipkés, illatos illúziójának mozaikját ágyazta volna a legnagyobb Szobrász. Bátorban égő rózsák pirosították arcán, szemében pedig fekete szenvedélyek sötét pokoltüze volt.

Ez volt Pannika. Makkai István menyasszonya.

Mikor a nagy ünnepségről hazaértek Makkai István kétszemű kis házába, az öreg Makkai nem alig tudta kihámozni Pannika örömtől reszes szívének kiáradó nagy összevisszaságából a valót. Miután alaposan megbeszéltek az István előtt álló nagy perspektívát, Pannika előkötörszta a két kis kutyakölyköt. Az egyik a gyujtós-gallyak közt bogarászott, a másik pedig az apró barmfiakat hajkurászta az udvaron.

Közös emléke volt ez a két kis bundás, amit Pannika és Makkai szereztek egészen fiatalon.

Pannika aztán nevelgette, etetgette a kis mujkusokat. Már nem is szorultak nagyon ilyen gondos nevelgetésre, csak Pannikának szolgáltak meglehetősen rakoncátlan játékszerűl.

— No Sajó! Bodri! Gyertek ide! Gyertek kis mufurcok, hát nem vagytok éhesek?

Hát biz a Sajó és Bodri éhes volt és ugyan-csak nekilattak a tejbe áztatott kenyérnek. Két perc alatt ki volt a „menázi”. Bodri meg már a cserépedényt is rángatni kezdte.

Közben újra hazakerült Makkai István is. A gyors egymásutánban lehajtott két pohár bor nem maradt minden külső nyom nélkül.

— De Pista, az Istenért! Mondd, mi lesz veled? Mi lesz? Hát nem akarod, hogy a feleséged legyen? Nem akarod? Nem hagyod abba már azt az átkozott ivást? — így panaszlott elő a szó Pannika ajkáról. Mert valójában nagyon szerette ezt a kiteljesedett művészt. Ebből a boldog álmódosából Pannikát Makkai borgőzös hangulata ébresztette fel. Ilyenkor ráeszmélt, hogy az egész boldogság tudata fájdalmas vízió. Harcra kelt benne az ész sugallata a szív fájdalmas szerelmi érzésével s az ész győzött:

— Pista! Én most, utoljára, ünnepélyesen kijelentem, ha még egy pohár bort le mer nyelni, nem leszek a felesége, sőt másnap elutazom Bécsbe. Beállok a bácsi gyárába és soha többé vissza nem jövök.

Makkai Istvánban talán az alkoholos dac, talán az elbizakodott zseni, vagy talán a megfenyegetett férfi virtusa tolt fel, mikor csak úgy kurtán-furcsán kijelentette:

— Akkor, Pannikám, máris utazhatsz, mert én holnap is benézek a „Zöld hékába”.

— Igen? Na, jöjjön, kiejérjen haza. A többit meglátjuk holnap este.

Biz hiábavaló volt Makkai édesanyjának állandó intolme, kérése, fia mindjebban elmerülni látott az alkohol puszító mámorában.

Pannika hosszú ideig próbálkozott még, nem sikerült.

Mikor a pohár már csordultig megtelt, erejének végső kétségbeesettségével kijelentette:

— Pista! Búcsúzzon! Holnap utazom!

Makkai István ezt már többször hallotta, szépen elbúcsúzott Pannikától. Pannika aztán

másnap valóban elutazott Bécsbe egyik nagybácsiához.

Makkai István először nem hitte. Várt két napot, egy hetet, úgy gondolta, Pannika csak bújosdik előre. De bizony Pannika már ott tevékenykedett az ezerablakos papírgyár-kolosszus irodáiban. Estéknél az alföldi kóbor esti szellő muzsikája, az aratóleányok esti dala helyett a gyár szírnánájának bigását hallgatta. A komondorok éjszakai hangversenyét a gyári óség monoton sipjelzése váltotta fel. Az ilyen helyen a poézis hamar elpárolg s megmarad a komoly, céltudatos ész és megerősödik az akaratérő.

Makkai István eleinte bánat címén mindjebban belemerült az ivásba. Aztán egyszerre megtorpant. Magára eszmélt. Úgy érezte, hogy a dolog még nincs rendjén, hogy akiket a sors egymásnak rendelt egy egész életre, azok boldogságuk teljében szétváljanak. Addig gondolkodott ezen, míg egyszer csak kint találta magát Bécs külvárosában, amint a papírgyárban Pannika után tudakozódott. Megvásárolta a legzebb rózsákat és beküldte Pannikának, jelezvén, hogy este tiszteletét fogja tenni. Pannika azonban kibemeresedett a zakatoló életben, lassan elhalványultak benne a múlt érzései, mert a rohanó élet árában lelte meg lelke kedvesét. Az a faj, amelyből származott, konok jáz-kun faj volt, akik az égi üdvösségükről is lemondanak dachól. Pannika is így tett. Fejét rázta és visszaküldte Makkai rózsáit.

Ami Pannikában, mint nőben, a dachól összegyülemlött, az Makkaiiban meghatványozottan teremtődött ki a gögből. A visszaküldött rózsák láttára megrántotta a vállát s visszautazott a kis magyar városkába.

Ami még megjegyezni való volna az esetből, az az, hogy Makkai István az este elfelejtette lenni magát. Kiült a kicsiny ház udvarára. A hold ezüsthényre fehérre festette a barna rögöt. Jázmínok bódító illata úszott a levegőben.

Makkai István fejét két tenyerébe temette, úgy üldögélt a kis udvaron, míg csendben meg nem lepte őt a harmatozó hajnal hasadása. Makkai megelégedte a virrasztást, aludni tért azzal a gondolattal, hogy este újra elutazik Bécsbe Pannikáért és kiviszi magával a Sajót és Bod-

Göbbels személyes kiállításával próbál tekintélyt adni a németországi egyházellenes mozgalomnak

Képtelen rágalom a német papság ellen

Amlóta a „mit brennender Sorge“ kezdetű pápai körlevél, amely a németországi katolicizmus fokozottabb védelmét célozta, megjelent, a német kormány mindent elkövet a megrendítő hatású pápai körlevél megdönthetetlen érveinek ellensúlyozására. Pontos tervek szerint kidolgozott propaganda és megdöbbentő, de átlátszóan komolytalan rágalom-hadjárat indult az Egyház ellen, melynek legfőbb jellegzetessége, hogy a demagógia legolcsóbb, de egyben leghatásosabb eszközeivel, a tömegek alantas ösztöneinek felbujtásával igyekszik célt érni. Ennek következménye az is, hogy bihetetlen és együgyű rágalomokkal az irányított bíróságok sorozatosan perbe fogják a katolikus papokat. A világ katolicizmusa aggodalommal figyeli ezt az egyre inkább elmérgesedő harcot és legutóbb is, mint ismeretes, Mundelein csikágói érsek gyakorolt éles bírálatát a nemzeti szocializmus eme módszere fölött.

Mínt hogy a nemzeti szocializmus vallásellenes akciója világszerte ilyen nemvárt ellen-

hatást keltett, a Harmadik Birodalom ennek az önmaga által kikényszerített helyzetnek a megmentésére most már természetesen kénytelen tultenni önmagán.

Jellemző erre a kétségbeesett erőfeszítésre, hogy a rágalom-hadjárat legfőbb irányítója, Göbbels propagandaügyi miniszter most már személyesen is kénytelen kiállni, hogy valamiképpen tekintélyt próbáljon adni ennek a német népre olyan nagy veszedelmet jelentő szerencsétlen harcnak. A német papság természetesen nem szorul védelemre a világ közvéleménye előtt és pillanatig sem lehet kétséges, hogy ebből a harc- ból is az Egyház fog győzedelmesen kikerülni. Az alábbiakban azonban jellemzőképpen lekö- zöljük Göbbels beszédét, amit a berlini Deut- schland csarnokban mondott. A propagandaügyi miniszter képtelen vádjai és a tömegek meg- tévesztésére és alantas ösztöneinek felbujtására koholt szövegek vérszegény, olcsó retorikája ki- válóan jellemzi a mozgalom komolytalanságát és erőtlenségét.

Képtelen vádak komolytalan demagógiája a propaganda- miniszter beszéde

Berlinből jelentik: Dr. Göbbels német propa- gandaügyi miniszter pénteken este a berlini „Deutschland“ csarnokban nagy beszédben foglalkozott a katolikus klérus több tagja ellen Németországban folyamatban levő perekkel, melyek csaknem kivétel nélkül azzal végződnek, hogy a vádlottakat az irányított bíróság súlyo- san elítéli.

— Ezek az ügyek — mondta többek kö- zött, — nem annyira az államot, mint inkább az állampolgárokat érdekli. Ha az egyházi körök azt állítják, hogy a pörökről szóló közlemények közszétsétele veszélyezteti az ifjúság erkölcsi- meg kell állapítanom, hogy nem azok a napi- lapok, amelyek e tudósításokat közlik, hanem

a katolikus klérus eltévelyedései azok, amelyek alkalmasak arra, hogy a német ifjúság testi és lelki épségét komolyan veszélyeztessék. Han- gozlatnom kell, hogy ezt a pestist gyökereitől ki kell irtani és ki fogjuk irtani és ha ebben a tekintetben az egyház gyengének bizonyul, az állam fog erről gondoskodni. Mundelein csi- kágói bíboros-érsek engem Németország „nem becsületes propaganda miniszterének“ neve- zett, aki ezeket a pöröket azért indítottam, hogy az üldözött katolikus egyháznak ártsak. Kormányrendszerünket megvédtem a leghor- zasztóbb bűnnel, mellyel egy kormányt csak vádolni lehet, azzal, hogy önző célokból nyil- tan megszegjük a jogot és törvényt. Munde- leint Németországból informálták még pedig azok a körök, amelyeket a bírósági eljárások közvetlenül érintettek. A német igazságszol- gáltatásnak ez az állandó rágalmozása végül

arra kényszerít majd bennünket, hogy a né- met nép és az egész világ előtt feltárjuk e pa- pok letartóztatásának okait. Nem elég az, hogy pásztorlevelekben magasszínvonalu erkölcsi el- vekeket állítanak fel a nép számára. Sokkal fon- tosabb előbb megszüntetni azokat a botrányo- kat, melyek az erkölesprédikálók soraiban már régóta folynak (?). 1934-ben a nemzeti szocia- lista pártnak hatvannál több tagját agyonlöt- ték, mert a pártban e bűnököt tenyésztették. Ha bizonyos körökben tovább folynak ellenünk a rágalmozások, kénytelenek leszünk erősebb eszközökhöz folyamodni, hogy a világnak is tudomására hozzuk ezeket a maguk nemében egyedülálló dolgokat. Semmi körülmények kö- zött nem engedjük magunkat megfélemlíteni és nem akadályozzuk meg azoknak a bírósági el- járásoknak a végrehajtását, amelyeket a köz- erköles és ifjúság védelme követel. Hangsu- lyoznunk kell, hogy ha számottevő helyről a katolikus lelkészek elleni erkölcsi pörök való- diságát még egyszer kétségbe vonnánk, akkor a leghatályosabb és legerősebb eszközökkel fog- juk szétjéleszteni ezeket a kételyeket. (?)

Nem enyhült a feszültség a Vatikán és Németország közt

Berlinből jelentik: A feszültség a Vatikán és Németország között nem enyhült. Jólétesült kö- rök szerint az eddigi intézkedések csak bevezet- ték a teljes erővel megindult harcot. Megbízható értesülés szerint a Vatikán kiadja a már régeb- ben tervezett „fehérkönyvet“ és ez tájékoztatást nyújt a német-vatikáni viszony alakulásáról, illetőleg a főállító ellentétéről. Foglalkozni fog a „fehérkönyv“ a németországi katolikus szervezetek, az ifjúság nevelése, az erkölcsi pörök és az újpogányság kérdésével. Vatikáni köröket ebben a munkájában támogatja dr. Kaas, a fel- oszlatott német katolikus centumpárt elnöke is, aki hosszabb idő óta Rómában él.

Szovjettaktikázás a Spanyolországban harcoló külföldi önkéntesek visszavonása körül

Francia területein akar segítőcsapatokat küldeni a valenciai kormány Bilbao megerősítésére

Moszkvából jelentik: Potemkin londoni követ átadta a szovjet kormány választását az an- gol kormány jegyzékére, amelyben azt java- solja, hogy a Spanyolországban harcoló két fél egyidőre hagyjon fel a harccal, ez idő alatt hív- ják vissza az ott küzdő külföldi önkénteseket. A szovjet kormány válaszejegyzéke kijelenti, hogy a moszkvai kormány szívesen csatlakozik a javaslatához, de kívánatosnak tartja, hogy a fölkelők, akik először kezdték a harcot, ugyan- csak elsőnek hagyjanak fel a hadműveleteik- kel és elsőnek vonják ki a külföldi önkéntese- ket, beleértve a marokkóiakat is. Enélkül az előzetes biztosíték nélkül az átmeneti fegyver- szünet csak még jobban kiélezné az ellensé- geskedést és ebből csak a felkelőknek lenne hasznuk.

ULTIMATUMSZERŰ FELSZÓLITÁST INTÉZETT A VALENCIAI KORMÁNYHOZ A NÉMET ELLENŐRZŐ HAJÓK FŐPARANCSNOKA

Berlinből jelentik: A német sajtó továbbra is éles támadásokat intéz a valenciai kormány ellen az „Albatros“ nevű német ellenőrző hajó bombázása miatt. A spanyol partvidéken mű- ködő német ellenőrző hajók főparancsnoka ul-

timatumszerű felszólítást intézett a valenciai katonai parancsnoksághoz, figyelmeztetve ar- ra, hogy hasonló esetek megismétlődését a né- met hadihajók nem várják be, hanem látni fogják, hogy támadó szándékkal köztársasági repülő közeledik feléjük, megszóllaltatják hajó- ágyúikat.

Salamancából jelentik: Jól értesült helyről származó értesülés szerint a valenciai kormány arra kérte a francia kormányt, engedje meg, hogy francia területen át Cataloniába csapato- kat küldjön a bilbaoi csapatok megerősítésére.

Londonból jelentik: A semlegességi bizott- ságban tudomásul vették, hogy Anglia valen- ciai képviselője biztosítékot kapott, mely sze- rint a Palma di Mallorca kikötőben külön te- rületet jelölnek ki a hajók biztonságos hor- gonyzására. Feltételül csupán azt tüzték ki, hogy ezt a területet az ellenőrző nemzetek hadihajóinak is rendelkezésére kell bocsátani.

Olaszország képviselője tiltakozott amiatt, hogy egyik ellenőrző olasz hajóra spanyol re- nnilőgépek bombákat dobtak Palma di Mallorca környékén. A bombatámadás következtében hat ember életét veszítette, több súlyosan meg- sebesült.

rit is.

Az elhatározást tett követte. És jó másfél nap mulva a nyenyasszony utáni expedíció szerencsé- sen kikötött az osztrák fővárosban. Tudta, hogy Pannika dolgavégeztével melyik ajtón jön ki az épületről, hogy ugyancsak a gyár területén lévő villalakásba hazatérjen. Már egy órával előbb el- helyezkedett a két jóbaráttal a drótkerítés meg- felelő helyén. Sokáig csak biztalgatta a két mit sem sejtő cinkostársat, beszélt nekik asszonykár- ról, boldogságról és hasonló, számukra teljesen érthetetlen zagyaságról.

A nyári alkonyat még küszködött a lassan, óvatosan lelopózkodó esti szürkülettel, amikor Pannika a gyár külső kapuján kilépett a gondo- san ápolott kert kavicsos útjára, hogy átmenjen a családi házba. Mikor ezt Makkai István észre- vette, Bodrit és Sajót megfélelő irányba diri- gálta. A két okos állat egy darabig csak nézte Pannikát, majd ektelen üvöltésbe kezdtek. Sajó volt okosabb. Hátraszaladt a kerítéstől egy kissé, majd egy hatalmas lendülettel átvette magát az embernyi magas drótkerítésen. Bodri utána. Mint az örültek, úgy rohantak Pannikához s mi- kor pedig elérték, felágaskodva valóban majd- nem megölték.

Pannika első meglepetésében nem tudta mit csináljon. Sirjon-e vagy nevéssen. A két cinko- stárs pedig, az első öröm elmúltával, a kerítés meg a leány között, valóságos bolondok táncát járta.

Pannika végül is a nem várt meglepetés után boldogságos örömkönyvek hullásával, odamerész- kedett a kerítéshez és csak annyit tudott mon- dani:

— Pista!

Makkai István pedig csak annyit felelt:

— Soha többet! Sőt már egy hete nem!

Ez a távirati stílusban változt szö szivéig ha- tott Pannikának. Ráborult a kerítésre és zoko- gott. Felszabadult a lelkében eddig befelöltött fájdalom, kikökögött belőle a boldogság utáni vágy.

Másnap este már az öreg Makkai néninek sirta el Pannika az örömét, két hét mulva pedig özvegy Makkai Istvánné, mint a szeretetre leg- méltóbb anyós, ölelte keblére egyetlen fiának fe- leségét.

Nagyfontosságú ülést tartott a Magyar Párt országos intézőbizottsága

Huszonhét tagozat képviseltette magát az ülésen. — Több órás vita az időszerű kérdésekről

Hivatalos közleményt adott ki az intézőbizottság

Cluj. Saját tud. A Magyar Párt országos intéző bizottsága szombat délelőtt 12 órától kezdve nagyfontosságú ülést tartott, amelyen 22 tagozat képviseltette magát. Az elnöklést a betegesen fekvő gróf Bethlen György helyett dr. Inczédy-Jokszman Ödön ügyvezető alelnök vitte. Napirend előtt Boros György unitárius püspök és dr. Markovics Manó bihormegyei pártelnök javaslatára az ülés egyhangú lelkesedéssel üdvözölte a távollévő elnököt és bizalmát és ragaszkodását fejezte ki iránta. A napirend további során a központi iroda tett jelentést a legutóbbi intéző bizottsági ülés óta letelt eseményekről, amelyek a romániai népkisebbségi magyarság közéletét, politikai, kulturális és gazdasági szempontból elhatározzák érdeklők.

A központi iroda jelentése után a parlamenti csoport nevében Willer József képviselő adott részletes ismertetést. A központi iroda és parlamenti csoport jelentése után több órás vita volt, melynek során az időszerű kérdésekben való állásfoglalásra tettek különböző javaslatot. Összegezve határozatként az intéző bizottság a következőket mondotta ki:

— Az intéző bizottság helyesléssel veszi tudomásul, hogy az elnökség és a parlamenti csoport erőtlenül állást foglalt az úgynevezett nemzeti munkavédelem terve ellen. Az intéző bizottság elszánt határozottsággal tiltakozik minden ilyen törekvés ellen és megállapítja, hogy azok szerres ellentétben állnak mind az alkotmánnyal, mind a nemzetközi európai szerződésekkel. Az intéző bizottság nem adja fel a reményt, hogy felelős tisztségviselők higgadt megfontolása az utolsó órában meg fogja akadályozni a tervezett rendelet kiadását; de ugyanilyen erővel tiltakozik az ellen, hogy ilyen törvény hiányában jogosulatlan eszközök útján valósítsanak meg azok a célok, melyekkel szemben a magyar munkaadóktól elvárja a szilárd kitartást és a fajtestvéri szolidaritást.

— Mely megalköszéssel utasítja vissza az intézőbizottság azokat az elveket és elgondolásokat, amelyek a szellemi munkásság egyesületének május 17-iki bucuresti demonstratív gyűlésen kifejezésre jutottak. Még súlyosabb megdöbbenéssel állapítja meg az intézőbizottság, hogy egyik fontos szellemi foglalkozási ágat, az ügyvédséget illetően május 19-én, egy már törvény által alkotott testület az Ügyvédi Kamara kongresszusa hozott ilyen súlyos határozatot és meghozta ezt alként, hogy a kongresszust rendező testület erőszakkal akadályozta meg a magyar ügyvédség illetékes és illusztris képviselőit abban, hogy a kongresszuson véleményüket kifejthessék és szavazati jogukat gyakorolhassák.

— Az intézőbizottság megnyugvással és helyesléssel veszi tudomásul, hogy a május 19-iki ügyvédi kongresszus határozata és az azt megelőző és további akciók ellen a magyar ügyvédek nemzetközi szerződésben biztosított jogukkal érvényesen fordultak a Nemzetek Szövetségéhez és megbízta az elnökséget, hogy e panaszhoz a magyarság egyeteme nevében csatlakozzék és azt mindenben támogassa.

Szeptember 3-án és 4-én tartja országos nagygyűlését a Magyar Párt

A fenti határozaton kívül a bizottság ki-mondotta, hogy

a tulajdonlás és a szellemi munkások elleni zártkörű kérdésekben is a párt megfigyelő álláspontja helyeskedik és amennyiben itt is a helyzetek romlanának, a további megfelelő eljárást meg fogja tenni.

A tárgysorozat további folyamán határozott az ülés arról, hogy a nagygyűlés idejét szeptember 3-ára és 4-re szabja meg, helyét pedig Sfântul-Gheorghere jelölte ki, vagy amennyiben ott a mondott időre a nagygyűlés megtartható nem lenne, akkor ugyanarra az

időre Clujra fogják összehívni az országos párt-nagygyűlést.

A további tárgysorozati pontban arról határoztak, hogy a gazdasági tanács ügyében tett indítványt egyelőre leveszik a napirendről, mert a kérdés sokkal fontosabb, semhogy abban most határozni lehetne.

Schacht német birodalmi miniszter megbeszélései a francia miniszterelnökkel

Junius elsejével életbelép a két ország között az idegenforgalmi egyezmény

Párizsból jelentik: A francia kereskedelmi minisztérium hivatalosan közli, hogy dr. Schacht német birodalmi bankelnök és Bastid francia kereskedelmi miniszter között folytatott megbeszélések során

a Franciaország és Németország közötti gazdasági megállapodások megvalósítását megnehezítő főbb akadályokat sikerült szerencsésen elhárítani.

A két kormány melegeggedéssel állapítja meg, hogy

a részletkérdések tisztázása és a megállapodás megszövegezése ügyében folyamatban lévő megbeszélések rövid időn belül szerződés megkötésére fognak vezetni.

A treiscaune-megyei tagozat indítványa folytán elhatározták, hogy az ötmillió alapítvánnyal aluli részvénytársaságok tulságos adóztatása ügyében előterjesztéssel élnek a kormányhoz, hogy az erre vonatkozó törvényt vegye módosítás alá, mert annak egyes elvei a tulajdonjoggal ellenkeznek.

A tárgysorozat végén tárgyalásra került az a kérdés, hogy a kisiparosok számára is szakosztályt létesítsenek a párt kebelében. Miután ez a kérdés is további előmunkálatokra szorul, azt határozták el, hogy egy rendkívüli intézőbizottsági ülést hívnak össze, amelyen ebben a kérdésben végleges határozatot fognak hozni.

Az intézőbizottság ülése délután félhárom órakor ért véget. Vasárnap délelőtt lesz a kisebbségi szakosztály ülése.

mely szilárd alapokra fekteti a két állam kereskedelmi és pénzügyi viszonyát. Az idegenforgalmi egyezmény, melynek elveit és módosításait már két hónap előtt elfogadták, junius elsejétől véglegesen hatályba lép.

AZ ÉLVI MEGÁLLAPODÁS RÖVIDESEN SZERZŐDÉSES ALAKOT ÜLT
Párizsból jelentik: Bastid francia kereskedelmi miniszter nyilatkozott a sajtónak a német-francia tárgyalásokról:

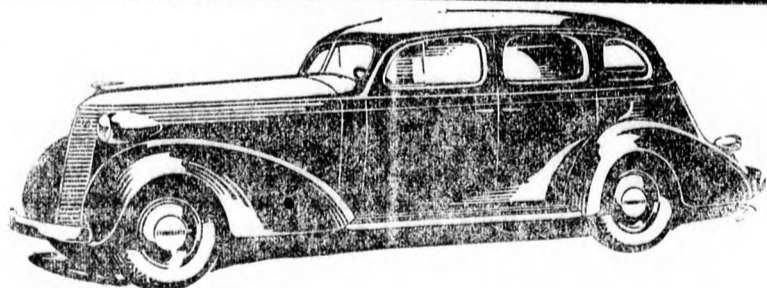
— Örömmel látom — mondotta többek között — hogy az igen szívélyes légkörben folytatott tárgyalások eredményre vezettek. Bizonyos vagyok benne, hogy az elvi megállapodás három héten belül szerződéses alakot ölt, melynek célja lényegesen előmozdítani a két ország közötti kereskedelmi kapcsolatokat.

Jagodát, a cseka börtönbe vetett főnökét hivatali utóda sajátkezüleg agyonlőtte

Londonból jelentik: A „Daily Mail” varsói levelezője félhivatalos forrásból úgy értesül, hogy Jagodát, a volt szovjet GPU főnököt börtönében meggyilkolták. Jagoda meggyilkolása előtt a volt GPU főnököt meg akarta látogatni barátja, Rosendorf Vanda. Mialatt okmányait vizsgálták, az egyik börtöntisztviselő felismerte, de mielőtt letartóztathatta volna, a nő pisztolyt rántott és agyonlőtte magát. Jagodát ezután felszólították, hogy kövessen el öngyilkosságot. Jagoda ezt megtagadta, mire utóda, Jejev GPU főnök elő-

vette pisztolyát és agyonlőtte.

Az ügy megértéséhez tudni kell, hogy Rosendorf Vanda be volt avtva Jagoda minden veszedelmes ügyébe és itt-ott s most kettőjük halála igen kényelmetlen helyzetből szabadította meg Stalint, mert nem lévén szükség nyilvános törvényszéki tárgyalásra, nem tenyegeti többé az a veszély, hogy nyilvánosságra kerülnek azok a botrányok, amelyek Jagoda letartóztatásához, majd meggyilkolásához vezettek.

Az automobilizmus szenzációja!

Megérkeztek

a világhírű amerikai gyármánu, modern, elegáns, kényelmes és gazdaságos 1937-es típusu **STUDEBAKER-AUTOMOBILOK**

Jutányos árak és kedvező fizetési feltételek

a **STUDEBAKER**-művek gyári képviseleténél:

az N. B. PERRY automobilvállalatnál

CLUJ, Regina Maria utca 53.

Titulescu és Litvinov találkoztak a svájci határon

Párizsból jelentik: A szombat reggeli francia lapok érdekes találkozásról számolnak be, melynek színhelye a svájci határ közelében lévő Palloires városka volt. Pénteken reggel ugyanis ebben a városban találkozott Titulescu Litvinovval. Titulescu útban London felé megszakította itt útját, hogy Litvinovval tanácskozzék. A találkozásról bővebbet nem írnak a francia lapok.

Pusztító vihar és jégeső Satumare megyében

Belecsapott a villám az akolba — hétszáz juh bennégett

Satu-Mare. Saját tud. Pénteken este irtózas vihar és jégeső vonult végig a megyében. Legerősebb volt a vihar a közeli Micula községben, ahol diónagyságu jegek pusztították el a termésnek mintegy 80 százalékát. Oly hatalmas mennyiségű jég zúdult a községre és határára, hogy az utakról valószínűleg lapátolni lehetett a jeget.

A község határában egyébként becsapott a villám Fridmann Sándor juhaklába, ahova 702 darab juh volt beteretelve. A juhek mind bennégték a meggyulladt akolban.

Kedvező fogadtatásban részesül az új angol kormány

Chamberlain kormánya ugyanolyan nemzeti elveket követ, mint elődje

Londonból jelentik: A lapok behatóan foglalkoznak az új kormány összetételével. Általában hangoztatják, hogy a Chamberlain kormány ugyanolyan nemzeti elveket követ, mint elődje. Így politikai téren nem várható különösebb változás.

Párizsi jelentés szerint a francia sajtó is megnyugvással fogadja a nagyjából változatlan kormánynevsort és azt írja, hogy Chamberlain határozott ember, akit képességei hivatottá tesznek arra, hogy nehéz időben is biztosan kormányozza a világ legnagyobb birodalmát.

Az új kormány névsora:

Londonból jelentik: Neville Chamberlain, akit a király péntek délelőtti kormányalakítással bízott meg, még a pénteki nap folyamán összeállította a kabinet névsorát. Az új kormány összetétele a következő:

Miniszterelnök és a kincstár első lordja: Neville Chamberlain.

Kincstári kancellár: Sir John Simon.

Belügyminiszter: Sir Samuel Hoare.

Külgügyminiszter: Anthony Eden.

Dominiumügyi miniszter: Malcolm MacDonald.

A tengerügyi hivatal első lordja: Duff Cooper.

Hadügyminiszter: Hore-Belisha.

Légügyminiszter: Lord Swinton.

Az egyesített nemzetvédelmi minisztérium vezetője: Thomas Inskip.

Gyarmatügyi miniszter: Ormsby-Gore.

India minisztere: Lord Zetland.

Kereskedelmi miniszter: Oliver Stanley.

A minisztertanács első lordja: lord Halifax.

Lordkancellár: lord Hailsham.

Főpecsétőr: lord Delaware.

Skócia minisztere: Elliott.

Egészségügyi miniszter: Kingsley Wood.

Nevelésügyi miniszter: lord Stanhope.

Földművelésügyi miniszter: Morrison.

Munkügyi miniszter: Ernest Brown.

Szállításügyi miniszter: Burghin.

Külgügyi államtitkárok: lord Cranborne és lord Plymouth.

A satumarei Munkakamara ismét elfoglalta az Iparos Otthon helyiségét

Az iparosság végsőkéig védi jogos tulajdonát és felségfolyamodványt ad be

Satu-Mare. Saját tudósítónktól. Részletesen beszámoltunk arról az elkeseredett harcra, amely a munkakamara és a satumarei Iparos Otthon között az egyesület hatmillió lei értékű ingatlanáért folyik. Amint megírtuk, a munkakamara miniszteri rendeletre karhatalom segítségével és a munkaügyi felügyelőség közbejöttével birtokába vette az Iparos Otthont. A járásbíró azonban az otthon által indított perben az egyesületnek adott igazat és az otthon tulajdonában visszahelyezte, mit a munkakamara megfellebbezett. A törvényszék, mint másodfoku bíróság, kedden hirdetett ítéletében megsemmisítette az elsőfoku bíróság határozatát azzal az indoklással, hogy az ügy természeténél fogva a tábla mellett működő közigazgatási bíróság elé tartozik. A birtoklás felett nem történt határozat. A munkakamara beadványban kérte a törvényszéket, helyezze az ingatlan birtokába, mert a miniszteri rendelet alapján, efelett az egyesület nem rendelkezhetik. A beadvány felett szombaton kellett volna, hogy döntsének. A munkakamara azonban hirtelen visszavonta kérését, ami nem azt jelentette, mintha lemondott volna az otthon épülete iránt táplált igényeiről, hanem az átvételnek egyszerűbb módját választotta. Pénteken délelőtt Kondor Gedeon börtényes, az otthon elnöke átiratot kapott a munkakamarától, amelyben felszólítja, hogy a kulcsokkal és a vagyontárgyak leltárával jelenjék meg a munkakamara hivatali helyiségében.

Az otthon vezetősége szívtól átitatva válaszolt, amelyben nem ismerte el a munkakamarának azon jogát, amellyel ilyen rendelkezéseket fogadhatosíthatna. Sejtteni lehet, hogy a munkakamara a pereskedést elhárító miniszteri rendelet alapján vagy újabb rendeletre ismét birtokba veszi az ingatlant. Emellett szól az is, hogy a munkakamara helyi kirendeltségének titkára figyelmeztette a feleket, hogy a hivatal rövidesen új helyiségbe költözködik. Ha a munkakamara az átvételnek ezt a módját válassza, az Iparos Otthon tagjai legmagasabb helyre fordulnak védelemért.

Satu-Mare. Saját tud. Pénteken este 8 óra után a Munkakamara vezetősége karhatalommal megjelent az Iparos Otthonban és felszólította Kondor Gedeon elnököt, hogy távozzanak és adják át a 6 milliót érő ingatlant, mert az most már a Munkakamara jogos tulajdona. Kondor Gedeon, az Iparos Otthon elnöke természetesen tiltakozott az erőszakos eljárás ellen, azonban nem volt mit tennie, tehát eltávozott. Az Otthon ajtóit ekkor lepecsételték és szombaton délelőtt már be is költözött a Munkakamara az Otthon helyiségeibe.

Az Iparos Otthon most felségfolyamodványt ad be, ezenkívül a bíróságon ismét birtokháborítási keresetet indít a Munkakamara satumarei vezetősége ellen.

Sz. Veres Jolán riportja:

Carthagot nem pusztíthatták el teljesen — mondja egy Tunisban élő magyar szobrásznő

Budapest, május hó.
Pestkornyéki kertváros felé haladtunk. Egy szobrásznőhöz megyünk, aki Tunisban pun régiségek rekonstruálásával foglalkozott.
A külföldön élő magyar szobrásznő, Jeh ring Aranka, a mai Tunisból érkezett, de sokkal szívesebben beszél a régi Carthagoról és a bir-bou-Rekhai leletről, mint a nemzetközi kikötőváros zajos és sekélyes életéről.
— Tunis csak térben esik közel Carthagóhoz és csak földrajzilag van Afrikában, valójában sem az ókori, sem az afrikai lélekhez semmi köze. Összefüggéstelen részekből áll a város, falal körülvevett belvárosa csökönyösen őrzi az arab múltat, a többnejűséget és az asszonyok fátyollal fódott arcát. A kapuk és a tóvá szélesedő mocsaras tengerből között terül el a modern kikötőváros, pénzszóvár, gyűlévész lakosságával. Egy pillan

lanatig sem éreztem magam otthonosan Tunisban, bár körülbelül negyven magyarra bukkan-tam. De igazi, tősgyökeres magyar ember csak kettő lakik Tunisban, egy életrevaló alföldi paraszttestvérpár. Ővük Tunis legkeresettebb könyv kötőműhelye. Hozzájuk jó volt néha ellátogatni és izes, józan megfigyeléseiken keresztül ismerni meg Tunis arcát. Ők is többre becsülték a bennszülött arabokat, mint a főváros körül élő dús-gazdag, műveletlen francia telepesekeket, akik kétes multu, Tunisba távollított őseiktől származnak. Nem, higgyék el, nem érdemes több szót vesztegetni Tunisra, mulatói vannak, kulturája nincs. A Bardo Muzeum hűvös, vastag falai között, egy óriási arab bej-i palota épületében időben oly távol éltem Tunis forró, üzleti légkörétől. Vasárnaponként pedig Carthagóba kirándultam, villamoson.

Pillanatsfelvétel a mai Carthagoról

— Milyen az első benyomás?
— Mikor először érkeztem Carthagóba, nem akartam hinni a szememnek, háromszor is elő-vastam az állomás feliratát. Jóllehet, tanulta az ember, hogy Carthagót eltörölték a föld színéről mégsem ezt várjuk, ezeket az elszórt, rendszertelen közből épült díszes nyaralókat, szigoru kő-szobrokat és a domb tetején egy nagy, fehér, róros stílusú katolikus templomot. Mindenki valami fonségesre szomjazik, a történelemnek, a dób-benetes pusztulásnak hangtalan emlékére — s ehelyett szállodákat talál, lanya idegenforgal-mat, maszatos beduin gyermeköket, legelesző kecs-kéket. A messzirelétszó fehér templom az Akro-polison épült, a Birza erődítmény helyén. Birza, vagyis ökörbőr, annak a legendás híru bőrnek emléket őrzi nevében, melyről mindnyájan tanul-tak az iskolákban, hogy Dido királynő a letelepe-déskor vékony szálakra vágta s úgy kerítette be a letelepedésre engedélyezett „ökörbőrnyi” terüle-tet. Szóval, mikor a hegyoldalon felkapaszkodtam a templomhoz, a táj már sejtetett valamit ókori jelentőségéből. Kitérult előttem a hatalmas fél-sziget, melyet annak idején teljesen elöntött, el-borított a város. Honapok teltek bele, míg Car-thago kiterjedését beholyonghattam, ma elszórt arab falvak, ökeresztény templomok, Szent Cip-rián, Szent Agoston és édesanyja, Monika emlé-keztéről nevezetes helyek, hangulatos, festői fek-vő oszlopok, faltörmelékek, barlangszerü mélye-dések: pun sarkamrák láthatók azon a roppant területen, mely mind-mind a régi Carthagóhoz tartozott. A félszigetet fényes kők tenger ragyogja körül. Az idegen, aki csak a zavarbaejtő, csaló-dottságot okozó első benyomást kapta Carthagó-ból, nem is sejteti azt a sok érdekes részletké-pet, melyre a türelemre kutató bukkan. A falak a föld színéről eltűntek, de a halmok, buckák, emelkedések alatt ott vannak és — azt vallják, hogy Carthagot nem romolhatták le oly teljesen, ahogy a történelemben tanuljuk. Olyan belátha-tatlan kiterjedésű várost, mint Carthago volt, még a mai fejlett műszaki tudással is nehéz lenne tökéletesen lerombolni, — hogyan sikerülhe-tett volna ez az ókorban? A falak, melyek a buc-kák alatt az ökeresztény időből maradtak fenn, szintén ezt a feltevést igazolják, mert a római és az ökeresztény falrészek alatt, a téglák és a kő alatt, alsó részükben nagy, sáma, homokszárga kőtömbökből épültek. Ilyen sáma, sárga tömbök-ből építették a punok Carthagót.

Plus S. J.

Krisztus testvéreinkben

A testvéri szeretetről érte-kezések utólréhetetlen szel-lemességgel és mélységgel.

Ára: 130 lei és portó.

Kapható: könyvosztályunkban.

A tudományos világ, — folytatja a szobrász-nő — nagyon jól tudja, hogy Carthago területe régészeti szempontból még nagy meglepetéseket ígér és ezért az építetőknek előbb tizenkét mé-ter mélységben fel kell ásni a telek egész terü-letét. Ez persze annyira megdrágítja az építetés költségeit, hogy Carthagóban igazán csak az épít, aki a gazdagságát akarja fitogtatni.

A kutatás állandóan folyik. Igen értékes munkát végeznek a fehér barátok, akik között több magyar is akad. Itt a rendházuk, innen indulnak térítő utjukra az ismeretlen Afrikába. Az ókori tanulmányokkal foglalkozó páterek felbe-csúszhatatlan leletekkel gazdagították a Bardo-Muzeumot.

A bir-bou-Rekhai lelet

— Mikor a Bardo-Muzeumban dolgozni kezd-tem, a muzeum legnagyobb faladata a bir-bou-kapott. Az eredménytelenség, egyhangúság, a lá-rúlbelül 150 kilométernyire fekszik Carthagótól. Néhány évtizede, hogy francia katonák itt pun szentélyek romjaira bukkantak és kisebb-nagyobb törött cserepekre. Az épebb darabokat magukkal hozták emlékül. Ezelőtt husz évvel az egyik ka-tonai telepen az akkori muzeumi igazgató egészen véletlenül megpillantott egy ilyen cserepet. Meglepett kiáltására a katonák közlegyintéssel fel-letek: — hát még mennyi van ott, ahonnan hoztuk! — A régészek azonnal utnak indultak. Tizennégy hordó felt meg a cserepekkel, amit az összedült épületek alatt találtak.

Tudományos türelemjáték

— Azóta ezeknek a régi pun szobroknak az összeállításán dolgozott a muzeum. A közömbös látogató, aki a kiállított szobrokat végignézi, el sem képzelheti, milyen idegőző munka a szobrok rekonstruálása. A lelet tudományos értéke rend-kívül nagy, hiszen Carthago kulturája bontako-zik ki e pun maradványokból, — a mindennapi robot alatt azonban elmosódik a nagy cél s csak az emberfeletti türelmet igénylő feladat marad meg, melyet senki sem bír néhány évnél tovább végezni. En két és fél évig dolgoztam a cserepek összeállításán, ami igen szép eredmény, tekint-ve, hogy sem nem örültem meg, sem nem iszom. Az elődeim ugyanis: egy olasz, orosz, francia és cseh szobrász, valamennyien beleroppantak a munkába, aki nem menekült az ivásba, idegőzajt kapott. Az eredménytelenség, egyhangúság, a lá-zas izgalom és a testi munka keveréke állandó próbára teszi az idegeket. Először naphosszat, he-tékig azzal kell próbálkozni, hogy a cserepek össze-állanak-e, vagy sem. A több ezer cserep össze-álló darabjaiból végül sikerül összerakni egy haj-lást, de vajon térd-e, vagy váll? Ujabb módó munka hetekig. Akkor ismét van egy kis erad-mény. — így halad a próbálkozás addig, míg már állványt kell készíteni a nagy szoboralak össze-állítására. Ettől kezdve az egyformaságot a testi munka váltja fel.

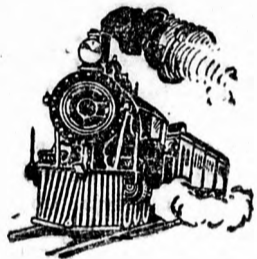
Fényképeket mutat, a főbbévi munka gazdag eredményét. Titokzatos, oroszlánfejű hálványok merednek ránk, majd klasszikus férfifejek, fátyo-los, lenge fejdíszükben oly bájos fiatal asszonyok.

— Az asszonyozobrok legnagyobb része a le-endő Anyát ábrázolja, a termékenység istennőjét. Termékeny földet urai az asszonyban is a ter-mékenységet tartották a legáldottabb isteni cso-dának. Vallásuk a napnak és a holdnak, a termé-zet örök korforgásának tisztelete volt.

Eltemették Mihályfi Ákost, a tudós paptanárt

Budapestről jelentik: A Herzog-klinika egyik különszobájában péntekre virradó éjszaka félti-zenkét óraker csöndesen elhunyt dr. Mihályfi Ákos nyilvános egyetemi tanár, cisztercita-rendi villersi apát. Vele a magyar tudományos élet és katolikus egyház egyik legkiválóbb alakja távo-zott el az élők sorából. 1863-ban született, 1879-ben lépett a Cisztercita rendbe, 1886-ban szentelték ál-dozóppá, 1906-ban a Pázmány Péter Tudomány Egyetem hittudományi karának a lelkipásztori tan rendes tanára lett. 1934-ig működött az egyete-men. Három hatalmas munkája jelent meg. Ize-hirdetés, A nyilvános istentisztelet, Az emberek megszentelése címen. Mindhárom könyv mérhe-tetlen értékű műve a lelkipásztorokodás tudomá-nyának. 1934-ben, nyugalomba vonulása után a Cisztercita-rend budapesti rendházának lakója lett. Aktív szerepet vitt a katolikus egyházi és társadalmi mozgalmakban. Az elhunyt kiváló tu-dósnak érdekesesedése volt. Állapota három hét előtt rosszabbodott s akkor beszállították a Her-zog-klinikára. Temetése szombaton délután öt óraker volt az egyetem előcsarnokából.

A „Magyar Lapok” társasutazása a párizsi világkiállításra

ÚTIRÁNY: Oradea — Budapest — Bécs — Salz-burg — München — Strassburg — Párizs — Li-sieux — Deauville — Párizs — Bern — Locarno — Lugano — Milano — Velence — Laibach — Budapest — Oradea.

TARTÓZKODÁSI IDŐ: Salzburg vagy Mün-chen egy nap, Párizs 5 teljes nap, Milano egy nap.

KIRÁNDULÁS Versailles-be, Lisieux-be és a tengerpartra.

Indulás Oradeáról 1937 június 30-án, visszaérkezés Oradeára július 11.

Részvételi díj személyenként:

9875 lei

Egyéni utlevél szükséges, amely június 25-ig beküldendő. Vízumokat mi szerezzük meg.

A nagy érdeklődésre való tekintet-tel mielőbbi jelentkezés ajánlatos. Jelentkezéskor 2000 lei fizetendő. A fennmaradó összeg június 25-ig fizetendő ki.

Jelentkezési hely:

a **MAGYAR LAPOK** utazási osztálya Oradea.

HIREK

Központi szerkesztőség, kiadóhivatal és előfizetés teljesítési helye

Oradea, Strada Regele Carol II. 5.
ELŐFIZETÉSI ÁRAK. Belföldön: Egész évre 600, félévre 300, negyedévre 210, egy hónapra 70 lejt.
 Magyarországon: Egész évre 90 P, félévre 45 P, negyedévre 15 P.
 Egyes szám ára 20 fillér, vasárnap és ünnepeken 24 fillér.
 Postatakarékpénztári csekk számlánk száma: 80.037.
 Telefon: 27.

Felölsszerkesztő: **PERÉDI GYÖRGY**
 Cluj-i szerkesztő: **dr. Sulyok István**
 Cluj, Piata Unirii 13.

Kéziratokat nem örvényesítjük meg és nem adunk vissza. Csak a választásbélyeges magánlevelekre válaszolunk.

KAROLY KIRÁLY FELGYÓGYULT AZ INFLUENZABÓL. Bucuresti. Saját tud. Az udvari marsalli hivatal a következő hivatalos közleményt adta ki: **Öfélésege tul van a betegségen.** Lábadozása idejére levegőváltózt ajánlottak az orvosok. A király szombaton sinaiai tartózkodási helyére utazott. — A király betegsége miatt június 8-ika utánra maradnak mindezek az ünnepségek és látogatások, amelyeket erre a hónapra terveztek.

A ROMÁN LEGÜGYMINISZTER LÁTOGATÁSA BLUM FRANCIA MINISZTERELNÖKNEL. Párizsból jelentik: Blum francia miniszterelnök pénteken este fogadta Caranfil légi minisztert.

Június 1-én érvényüket veszítik a régi váltóúrlapok. Satu-mare. Saját tud. Az új váltóúrlapok 1934. június 1-én léptek életbe. Ezzel egyidejűleg új váltóúrlapokat hozott forgalomba az állam azzal a kikötéssel, hogy a régi váltóúrlapok a törvény életbe lépésétől még három évig, tehát 1937. június 1-ig maradnak érvényben. Tehát június 1-e után a lejáratú ki nem töltött és le nem járt úrlapok nem tölthetők ki és érvénytelenek. A helybeli Magyar Párt hirdetményben hívta fel tagjainak figyelmét a törvény rendelkezésére s arra, hogy adósaiktól új úrlapokat kérjenek, mert a mulasztás jogvesztést von maga után.

HIVATALOSAN ÁTADTÁK A SZÉKELY TANALAP ÉPÜLETEIT. Tg.-Săucea. Saját tud. Lapunk olvasói előtt ismeretes, hogy megegyezés folytán rendeződött a Gajdu-alapítvány és a Székely Tanalap ügye s így az államhatalom visszaadta a Székely Tanalap vagyonát. A Tanalaprak Sftu.-Gheorghen levő ingatlanait a mult héten adta át Lepadatu volt miniszter, aki ez alkalomra Treascaune megyébe jött. Az átadásnál a Székely Nemzeti Múzeum részéről jelen voltak báró Szentkereszty Béla képviselő, dr. Török Andor nyug. alispán, dr. Keresztes Károly, dr. Vargha Béla és dr. Molnár Denes. A unalap épületeiben jelenleg állami iskola és bíróság van s az épületek után az állam bért fog fizetni.

Érettségi találkozó. Felkérjük osztálytársainkat, akik 1887-ben Alba-Julian érettségire lettek, hogy az 50 éves találkozó előkészítése végett címüket Henrich Viktor bányaiügyi főtanácsossal, Budapest, VIII. Baross-utca 44. közölni sziveskedjenek.

ÖSSZEÜTKÖZÖTT ÉS LEZUHANT KÉT ANGOL KATONAI REPÜLŐGÉP. Londonból jelentik: Két angol katonai repülőgép pentek este Colan-Hampshire közelében a levegőben összeütközött és lezuhant. A két pilótának ejtőernyővel sikerült sértetlenül leszállniok, katonai kísérőjük azonban nem tudott idejében kiugrani és szénre égett.

Bezártak három satumarei szabóműhelyt. Saját tud. Az új iparképesítési törvény alapján pénteken a hatóságok bezártak három szabóműhelyt. A régi törvény megengedte, hogy nem képesített egyének is legyen iparrendelője; az új törvény azonban csak mestervizsgát tett segédeknek ad iparüzési jogot. Weisz Ignác kereskedő szabóműhelyt is tartott, amit az iparos vizsgáztató bizottság kifogásolt és értesítette a munkakamarát, ahonnan rendeletet adtak ki a szabóműhely bezarására. Hasonló indoklással még két szabóműhelyt zárták be, amit minden bizonnyal még több hasonló eset fog követni.

Zürichi zárlat. Párizs 19.55, London 21.65 fél. Newyork 438 hétnyolcad, Brüsszel 74, Milánó 23.05, Amszterdam 241.25, Berlin 176.20, Bécs — Schilling 81.40, Prága 15.28, Varsó 83, Belgrád 10, Bucuresti 325.

Tropikus meleg az Eriul-melléken. Saját tud. Pontos feljegyzések szerint Săuceeni-ben 65 év óta nem volt május hónapban ilyen meleg. Urnapján a déli órákban 42 fok Celsius meleget mutatott a hőmérő. A mezőn dolgozók közül többen rosszul lettek a nagy hőségtől s a napszúrás tüneteit köztölt, szállították őket haza. Csak a napokban volt kevés eső s így a nagy szárazság komoly veszéllyel fenyegeti a községet.

Vásárhelyi János református püspök Tg.-Săuceen. Saját tud. Vásárhelyi János református püspök mult hét szombatián érkezett meg Tg.-Săucea-re, ahol egy a város, valamint a református egyház ünnepélyesen fogadták. A püspök két napig tartózkodott a székely városban s ezalatt az idő alatt konferenciákat is tartottak. Az ünnepek befejezésekképpen a református dalárda a híres tg.-săuceeni szalonzenekar közreműködésével kiválóan sikerült koncertet rendezett.

BOMBAMERÉNYLET VARSÓBAN. Varsóból jelentik: A lengyel tanítók szövetségének épületében pénteken bomba robbant s több sebesülést és igen nagy anyagi kárt okozott. A központban az utóbbi időben baloldali irányzat volt érezhető. Valószínű, hogy a merénylet politikai jellegű.

Felhívás. Vasárnap, május 30-án, Sovatan, a római katolikus egyházközség villatelleket ad el árverésen. Az érdeklődőknek ez uton hozzuk tudomására. Egyháztanács.

A satumarei betegsegélyző elbocsátotta legjobb tudóspecialistáját és még három orvost. Satu-Mare. Saját tud. Nemcsak a városban, hanem az egész megyében nagy elkeseredést keltett a betegpénztári tagok között a központi igazgatóság azon intézkedése, amellyel dr. Szenes Imrét, a satumarei betegpénztár tudóspecialistáját június 1-től elbocsátotta állásából. A megyében nagyon sok a tüdőbeteg munkás, akik dr. Szenes Imrétől várták, hogy őket meggyógyítsa és dr. Szenes nemcsak nagy tudásával, tapasztalataival, hanem a legmehőbbmenő odaadással dolgozott betegeiért, akik most hirtelen elvesztették. Növeli az elkeseredést, hogy dr. Szenes Imre helyére egy olyan fiatal orvost neveztek ki, aki alig hat hónapja gyakorolja magát a tüdőgyógyításban. Az elbocsátottak között van még dr. Horváth Sándor Băițara, dr. Steiner György Halmeuból és dr. Fischer Miklós Satu-Maréről.

WINDSOR EDWARD — KIRALYI FENSÉGI! Londonból jelentik: VI. György király királyságát adott ki, melyben körülírja, kit illet meg a királyi fenség cím. E szerint bátyját, Windsor Edward herceget is királyi fenség címmel kell illetni. Ez a cím azonban nem illeti meg a herceg feleségét és leendő gyermekeit, akik csak hercegi rangot viselhetnek és nem élvezhetik a királyi család tagjainak biztosított előjogokat.

Pénzügyminiszeri vezérfelügyelő lefoglalta a carei papírgyár könyveit. Satu-Mare. Saját tud. A pénzügyminiszerium a részvenytársaságok időügyeinek felülvizsgálására kiküldte dr. Stan vezérfelügyelőt, aki most az adózatást tíz évre visszamenőleg felülvizsgálja. A vezérfelügyelő a napokban megjelent a carei papírgyár irodájában, ahol a könyveket lefoglalta és elszállította az adóhivatalba. A könyvvezetés felülvizsgálása után a vezérfelügyelő úgy nyilatkozott, hogy a gyár nem fizetett elév adót és több nagyobb számban kihagást állapított meg. Dr. Stan jelenleg Satu-Maren tartózkodik.

*** Mindenkin segít és Ön megsem tud róla?** Igazán legfőbb ideje annak, hogy Ön is megismerje a Scherk arcvizet. Az Ön arcbőre is gyorsan javul, teljesen megtisztul és olyan puha lesz, mint a barsony. Tegyen egy kísérletet.

Nem szünnnek meg teljesen a munkabíróságok Jelentettük, hogy a megyeszékhelyi járásbíróságok mellett működő ipari bíróságok megszűnnek és azok hatáskörébe tartozó ügyek a munkakamarákhoz kerülnek. A hivatalos lapban most megjelent új törvény szerint az ipari bíróságok nem szünnnek meg, csak hatáskörüik szűkül. Azokban az esetekben, ahol az iparosok egymás közötti vagy az iparosok és a megren delő közötti pertárgy értéke 50.000 leinél kisebb, ezentul a munkakamara itélkezik, míg az 50.000 leinél nagyobb perekben továbbra is az ipari bíróságok döntenek.

VILA CHIHAIÁ (Vatra Dornei)
 Teljesen új épület 22 szobával, modern komforttal, meleg és hideg vízzel minden szobában, a fürdőtelep és park közelében. Mérsékelt árak. — Megkeresések a villa kezeléséhez: **Administratia Viloi CHIHAIÁ din Vatra Dornei**, vagy pedig **Cernauti-ba, Piata Unirii 4.**, küldendő.

BÁILE EPISCOPEȘTI

Oradea-mellett 600 év óta használják eredménnyel 42° C. kénés, rádiumos hőforrásait — reuma, köszvény, csúsz, ischias, trombozis, valamint női bajok ellen.

ISZAPFÜRDŐ

forró iszap pakkolások, villany, szénéav fürdők szakorvos felügyelete mellett.
 I. o. Penzió: lakás, háromszori étlapszerinti elsőrendű étkezés, gyógy, vagy hullámfürdő:
 Május és szeptember . . . 160—180 lei naponta
 Junius 180—200 " "
 Julius és augusztus . . . 210—240 " "
 II. o. penzió 130—150 " "
 Gyermekek penzió 12 évig . 120 " "

50 % vasuti kedvezmény visszautazásnál
 Beszterganyu zene — Cursalonban minden este tánc és tombola — Ortodox kóser étterem is.

Románia egyetlen HULLÁMFÜRDŐJE!
 Verseny kuglipálya megnyílt!

Feljegyzések

A székely tejszövetkezetek gyönyörű modern munkájáról közöl részletes adatokat a Szövetkezeti Értesítő.

A vajgyár 1936. május 9-én kezdte meg működését. Az egy esztendő alatt, mely most telt le 4.943.134 liter tejet dolgozott fel. Ebből előállított 187.089 kilo pasztörözött vaját 11.971 kilo nyers vaját, 11.519 kilo pasztörözött tejföldt, 2100 kilo pasztörözött habtejzint, 407.642 liter irót és 234.080 liter főlözött tejet. Ezenkívül a szövetkezeteknél visszahagyott még 4.355.000 liter főlözött tejet, 2.167.500 lei értékben.

A telep első évi termelésének értéke összesen 13.009.449 leit tett ki.

A mi itteni mértékünk szerint hatalmas számok, ha pusztán és tisztán gazdasági szempontból nézzük. Mennyivel nagyobb azonban a jelentőségük, ha társadalmi hatásukat mérlegeljük!

E számok mögött közel száz székely falu egész élete van átalakulóban. A tej biztos piaca állandó pénzfolyamot indít a városból vissza a faluba. A sok idő és költség, mit a biztos szövetkezeti piac a gazdának megtakarít, lehetségessé teszi, hogy termelését növelje. A növekvő jövedelem igényeket növel: jut az iparnak, a fogyasztási szövetkezetnek s rendre — a művelődés ügyének is.

Ime, mit jelent, ha az értékesítést megszervezzük. Azonnali gazdasági eredmények mellett öntudatot, bizodalmat, fokozódó munkakedvet.

A tej azonban csak egyetlen ágazat. A mi kisgazdánkknak még sok más terménye van, mit üzerek szoros érdekszövetsége vesz meg tőlük, olcsó árakon, hogy ez a megvétel a legtöbbszór — elvételnek számít.

Semmi sem nagyobb és sürgősebb nemzeti érdekünk az értékesítés szélesvonalu, lendületes szervezésénél. Az első lépés pedig, amit ebben az irányban tenni lehet: országrészünk értékesítési viszonyainak feltárása. Adatokra van szükségünk, hogy lássuk: milyen érdekszövetkezetek, kartellek, rendszerek vámojják meg illetéktelenül kisgazdánk munkáját, mennyi ez a vám a különböző terményeken, hol és hogyan lehet ezt csökkenteni.

Nagy és fontos feladatok dörömbölnek itt gazdasági szerveinknek ajtaján: a szövetkezeti központoknak, a gazdasági egyesületeknek, a gazdaköröknek, a bankszövetségnek sürgős teendői vannak e téren. (Skin.)

*** Ideges embereknek és lelkibetegeknek** az igen enyhe hatása, mindig megbízható természetes „Ferenc József” keserűvíz — reggel éngyomorra egy pohárral bevéve — rendes bélműködést, jó emésztést és elegendő étvágyérzetet terem. Az orvosok ajánlják.

Gépkocsi szerencsétlenség érte a „Distributia”-vállalat igazgatóját. Braşov v. Saját tud. Braşov és Făldipará között Mircea Popovicnak, a bucu-reştii „Distributia”-vállalat igazgatójának a gépkocsija az árokba zuhant. A hivatalos vizsgálat során kiderült, hogy a sofőr a nagy hőség következtében a kormánykerékkel elaludt és ez okozta a balesetet. Popovicot súlyos lábtöréssel az itteni közpórházban ápolják.

Adomány. A bánáti-marei templom cöljair N. N. Oradea, 200 leit adományozott, amely összeget rendeltetési helyére juttatjuk.

14 napos selyem vásár!!!

Ezen idő alatt dacára az áremelkedéseknek selyem különlegességeimet

rendkívüli olcsó árban árusítom.

Imprimé crepe de chine divat mintákban 1 méter **98** lei.

Matt ruhá selyem divat színekben **109** lei

Selyem — pique minden színben **139** lei

Ruhavásznak! **Tobralkok!** mosóárak gyári árakban.

MARKOVITS nődivatáruházában.

Oradea, P. Regina Maria No. 3.

Szerencsétlenség a szénbányában. Braşov. Saját tud. A Braşov szomszédságában lévő „Concordia” féle szénbányában tegnap ismét halálos szerencsétlenség történt. Az egyik tárnafal beomlott és a lezuhanó törmelék halálra nyomta Relea Joan 35 éves munkást. A vizsgálat még folyik.

Arad megyében nem kóborolhatnak a vándorcigányok. Saját tud. A megyefőnökség a belügyminiszterium utasítása alapján szigorú rendeletet adott ki, amellyel megtiltja, hogy kóbor cigányok akár egyenként, akár csoportosan faluról-falura vándoroljanak. Erre a rendeletre az szolgáltatott okot, hogy az ország különböző részein fellépő kütűes tifuszt tapasztalat szerint a cigánykaravánok terjesztették. Az előbbi rendelettel egyidejűen egy másik még szélesebb kört érintő rendeletet is adott ki Groza Joan dr Arad megye prefektusa. Ezzel a rendelettel a prefektus előírja, hogy a mezői munkák megindulásával faluról-falura vándorló munkások, mielőtt egyik községből a másikba mennének, tartoznak magukat egészségügyi vizsgálatnak alá vetni. Az indulásuk helyén nyert orvosi bizonyítvánnyal aztán kötelesek jelentkezni annak a községnek az egészségügyi hatóságánál, ahová utjuk vezet. Amennyiben olyan faluba mennének munkát vállalni, ahol nincs orvos, úgy a legközelebbi kör, vagy járásvostól kell egészségi bizonyítványt kérniük. Ez a második intézkedés szintén azt célozza, hogy egyik faluból vagy községből ne hurcoljanak át fertőző betegségeket.

Meggyilkolta részeges férjét egy elkiseredett asszony. Braşov. Saját tud. Vörös családi dráma tartja izgalomban a Braşovval szomszédos Bran község lakosságát. Borgea Ioan felesége férje után ment, aki az egyik kocsmában mulatozott. A férj azonban nem volt hajlandó felesége kérésének eleget tenni és hazamenni. Szó szót követett és a következő pillanatban az elkiseredett asszony az asztalról felragadt egy kést és azzal az élvén szúrta a férjét, aki még a helyszínen ki-

Postaaltiszt rejtélyes halála. Timisoara. Saját tudósítónktól. Draghici Joan huszonhat éves postaaltisztet rejtélyes körülmények között lelőtték. Draghici egy kis városzéli lakásban lakott hátyjával, Draghici Sándorral, aki szintén levélhordó s jelenleg Bucurestiben van, hogy a postakalauzi vizsgát letegye. Az idősebbik Draghici felesége már két év óta ágyban fekvő beteg s így Draghici Joan, aki irodai beosztása miatt délben pontosan hazatérhet, szokott főzni a családnak. Csütörtökön is ő főzte az ebédet, majd egész délután kised kertjében dolgozott. Estefelé a szobába tért, ahol sógora beteg feküdt s ekkor egy ismeretlen ember jelent meg a lakásban. Draghiciéknek revolverük volt, azt kívánta az idegen látni. Draghici és látogatója a revolvert vizsgálgtatták, amikor hirtelen lövés dördült el. A golyó Draghici Joan mellébe furdott. Nemsokára meghalt. Mire a vizsgálat megindult, a hatósági közegek meglepetéssel állapították meg, hogy eltűnt a revolver. A beteg asszony erre bevallotta, hogy az eset után kíváncsorgott az ágyból és a revolvert félreeső helyre dobta, nehogy megtalálják. Attól félt, hogy megbüntetik, mivel nem volt fegyvertartási engedélye. Sok nehézséggel tényleg megtalálták a revolvert. Az asszony, akinek jelenlétében történt az eset, arról sem tud felvilágosítást adni, vajjon a két férfi veszekedett-e, vagy sem és hogy véletlen balesetről, vagy pedig gyilkosságról van szó. Az az idegen állítólag az áldozat egyik kartársa volt és az eset után nyomtalanul eltűnt. A rendőrségen kívül a vizsgálóbíró és a törvényszéki orvos is megjelentek a helyszínen. A vizsgálóbíró intézkedésére az asszonyt őrizetbe vették, mert nincsen tisztázva, vajjon nem volt-e valamelyes szerepe a dologban. Érdekes egyébként, hogy a szomszédok közül senki sem látott idegent Draghiciékhoz betérni.

Temetések Oradeán. Bot Raveca 75 éves korában Sfant-Andrein meghalt. Temetése szombaton délután volt a Sfant-Andrei temetőbe. (Caritas.)

Ismét kiöntött a Jiul. Vulcan. Saját tud. A két ágól eredő Jiul lujeni ága, mint emlékeztet még Mindenszentek napján oly erővel öntötte el a jiulvölgyi bányatelepet, hogy a lupeni-vulcani vasúti szakaszon heteken keresztül szünetelt a forgalom. A heti esőzések következtében a Jiul újból kiöntött és ugyancsak ezen a vasútvonalon a töltéseket mintegy 200 méternyi hosszúságban annyira megrongálta, hogy a vasúti forgalom ennek következtében Lupeni felé pillanatnyilag szünetel. A CFR minden erőfeszítéssel törekszik a forgalom helyreállítására. Vonatok csak Vulcanig közlekednek. Az esőzés szünet nélkül tart s mivel az őszi áradások a Jiul rengeteg görgeteget hordott le s legtöbb helyen a környező birtokok holdjait elmosva, teljesen j medret vájt magának, melynek parti megerősítése egyáltalán nincs. Félős, hogy a bányavidék még nagyobb elemi katasztrófa előtt áll, mint az őszi volt. Már az eddigi áradás is tetemes károkat okozott úgy magánosok birtoktestjeiben, mint az államvasutaknak. Az arinoasa-iscroni hidfőzőz, 800 munkást autóbusszon szállítottak. A vulcani villamosközpont mellett elhaladó Jiul szakasz parti szabályozása már régóta folyik. A Jiul melletti telepeken lakó munkáscsaládok körében nagy a nyugtalanság, mivel még élénk emlékeztetőkben vannak a november 1-i áradás összes boralmjai.

Felhívás. Az oradeai Építőiparosok Szövetsége tisztelettel felkéri az oradeai asztalosmestereket, hogy 1937 május 30-án, vasárnap délelőtt 10 órakor a munkakamara földszinti nagytermében megtartandó szindikátusi közgyűlésen okvetlen megjelenni sziveskedjenek. Elnökség.

Elégett Piccard professzor sztratoszféreléghajója.

Emlékeztet, hogy Piccard világhírű sztratoszféreléghajója után a tudós léghajója, mellyel sikeres sztratoszféreléghajózási utazást végzett, úgyszólván teljes épségben maradt. A nevezetes léghajót Brüsszelben őrizték, most azonban egy véletlen tüzet teljesen elpusztította. A helyiségben, ahol a léghajót őrizték, egy gáztartályt üritették ki, mely még ki nem derített módon felrobbant. A robbanás folytán tűz keletkezett, mely elhamvasztotta a híres léghajót.

* **Prostatatultengésnél és hólyagtágulásnál,** amikor igen fontos, hogy a betegnek erőlködés nélkül mindennap könnyű bélürülése legyen, akkor reggelenként éhgyomorra egy kis pohár természetes „Ferenc József” keserűvizet a lehető legjobb szolgálatot teszi. Az orvosok ajánlják.

Megnyugtatta Jorgát a görög miniszterelnök a macedo-románok sorsáról. Bucureşti. Saját tud. Metaxas görög miniszterelnök válaszolt Jorga táviratára, biztosítván őt, hogy a macedo-románok változatlanul jó bánásmódban részesülnek. Egyes alantas tisztviselők tulkapasainak megfizetésére utasított, de egyben kért Jorgát, hogy tanácsoljon mérséklést a román rajtónak is az ez ügyben folytatott sajtó támadások terén.

Satumarei híradó. Saját tud. Berendi János odoreai gazda kiment Amerikába, ahol sikerült „megcsinálnia” a szerencsét s néhány évvel ezelőtt gazdagon tért vissza a falujába. Az idős földműves birtokot vásárolt és egy fiatal leányt vett feleségül, aki nem becsülte meg magát s az öreg emberrel nagyon csúnyán bánt. Űtötte-verte, sőt egyszer be akarta dobni az égő kemencébe. Berendi néhány nappal ezelőtt súlyosan megbetegedett, magatehetetlen emberré vált. Asszonya azonban nem törődött vele, hanem rázárta az ajtót és magára hagyta. A falusiak most hűnvádi feljelentést adtak be az ügyészségre s a hűtlen asszony ellen eljárás indul. — A Somés Apa község határában egy tizennégy év körüli kisleányt holttestét vetette partra. A hulla személynazonosságát nem sikerült megállapítani. Satumare megyében egy hét alatt ez a Somés második áldozata. — A törvényszék négy hónapi fogházra ítélte Fedorka László vamaí gazdát lopásért. — A MÁV. a bányavidéken szerzi be talpfaszükségletének egy részét. 10 ezer talpfát rendelt, amit most vesz át Keményi műszaki tanácsos és Réz Ferenc MÁV főmérnök. A MÁV darabonként öt pengőt fizet a talpfáért. — A satumarei Stăruința (Törökvas) munkás sportegyesület vasárnap ünnepli Vass József és Kozák József nevű tagjait. Vass kétszáz, Kozák száz mértőzőesen vett részt az egyesület színeiben.

Táriani özvegyasszony örökbe fogadna egy-éves, vagy egyévesnél fiatalabb kisleányt. Cim Tóth Károly plébános Tarianu, Bihor megye.

Juniusban nyílik meg a párizsi világkiállítás nagyobbik része. Párizsból jelentik: A világkiállítás kétszáznegyven pavillonja közül eddig csak néhányat nyitottak meg véglegesen. Ugyanis csak azok a kiállítók fejezték be idejére az építkezési és berendezési munkálatokat, akik hazulról hozott munkásokkal dolgoztak. A még hátra lévő pavilonokat juniusban nyitják meg. A magyar pavillon megnyitását junius hó második felére tűzték ki.

Ciuci rövid hírek. Saját tud. Gandi József 24 éves braşovi lakos, a Magyar Dolgozók Szövetségének kiküldöttje népgyűlést rendezett a megye egyik községében. Politikai és világnézeti felfogását külsőképpen is kifejezésre akarta juttatni és ezért vörös inget, vörös lábszárvédőt és kalapjában vörös jelvényeket hordott. A csendőrség a fenálló törvényes rend elleni tüntetést látott és letartóztatta a kommunista népzvezőt. A törvényszék háromnapos elzárásra ítélte. — Sándor Gergely sangheorghei gazdálkodó 1922. évben jött haza Magyarországról. Megfelelő állampolgársági és katonai igazolványok birtokába jutott, melyről az ellenségei azt állították, hogy hamisak. Vizsgálat indult. A törvényszék az ügyet Urnapján tárgyalta az egész község intenciaciájának kihallgatásával. Végül is a vád igaznak bizonyult mire a törvényszék egyévi fogházzal, kezelet leí pénzbüntetéssel, négyévi politikai jogvesztéssel sújtotta. Az ítélet végrehajtását azonban az új büntetőtörvénykönyv 61. és 63. szakaszai alapján negyévvel felfüggesztette. — Balogh Gábor ciucancarieni gazdálkodó az egyik kocsmában államelleni kijelentéseket tett. A törvényszék súlyosító körülménynek véve a részegséget, egyévi fogházra, ötezer lei pénzbüntetésre és öt évi politikai jogvesztésre ítélte. Az ítélet végrehajtását ebben az esetben is felfüggesztette. — Szmuik Zsigmond helybeli fogtechnikus még 1933. évben külön fogászti rendelőt tartott Danesti és Sandominic községekben. A törvényszék engedély nélküli rendelő tartásáért néhány évvel ezelőtt huszezer lei pénzbírsággal sújtotta. Fellegbezés folytán a táblához került az ügy és a tábla az iratokat visszaküldte újabb tárgyalásra. A törvényszék ezúttal is alkalmazta a huszezer lei pénzbüntetést. — Orbán Balázs odoreai gépkocsitulajdonost azzal jelentették fel, hogy forgalmi engedély nélkül bonyolít le gépkocsijáratokat. A törvényszék ötezer lei pénzbüntetéssel sújtotta. Egyben utrongálásért megítélt ötezer leit az állami utak igazgatósága javára is. — Kajtsa Béla József cozmeni gazdálkodót Dima Damian hatósági erdőőr tettenérte, amint engedély nélkül fát hozott az erdőből. Az erdőőr a községében jegyzőkönyvelni akarta az erdei kihágási esetet, miközben azonban szövetség támadt és Kajtsa állítólag becsületsértő kifejezésekkel illette az erdőőrt. Dima Damian erdőpásztor erre arculütötte a fiatal gazdát. Az ügyesség mindeket eestben megindította a vizsgálatot.

FELPEDEZTÉK A VILÁG LEGBÁGYADTABB FÉNYŰ CSILLAGÁT. Londonból jelentik: Dr. Luyten Vilmos, a minnesolai egyetem csillagvizsgálójának igazgatója felfedezte a világegyetem legkisebb fényerejű csillagát, amelyet valaha emberi szem látott. A csillagot azóta az amerikai cambridgei csillagvizsgáló tudósai is megfigyelték és megállapították, hogy fényereje harmincezerszer gyengébb, mint a napé és az Aquariustól olyan távolságra van, amelyet a fény hat-hét év alatt tehet meg.

Szegyelleni való betegség?

Főleg azonban fájdalmas... És sajnos még igen sokan vannak szenvedők, akik nem tudják, hogy az aranyér nem tud a Cadum-kenőccsel való kezelésnek ellenállni. Előbb eltűnik a viszketés, azután, mintegy varázslatra, a daganat. A kezelés egyszerű, olcsó és a hatás igen gyakran csodálatos. Jó, ha állandóan kéznél van egy doboz Cadum-kenőcs...

Kérjen csakis valódi Cadum-kenőcsöt!

ROCKEFELLER

írta: Rády Elemér

Aranyembernek hívták. Egész legenda és mondakör vette körül alakját s azt mondták, hogy minden kívánsága teljesült eddig. Aranyra vált kezében minden, amihez hozzáfogott, abból pénzontó üzlet lett. És azt mondják, hogy a világ leggazdagabb embere volt, billió vagyonok ura, mégis boldogtalan volt. Amikor egyik vágyát kielégítette, újabb és újabb, már már elérhetetlen vágyakat hajszolt s amikor már beláthatatlan földi kincs ura lett, már csak egy utolsó kívánsága volt: száz évig élni. És akinek az élet mindent megadott, attól ép ezt az utolsó kívánságot tagadta meg. Rockefeller két évvel századik születésnapja előtt meghalt. Pedig az utolsó években milliókat áldozott egészségére, jobban félt a haláltól, mint az utolsó koldus, híres palotáját valóságos szanatóriummal alakította át, százszáz jutalmakat ajánlott orvosainak, ha csodát tesznek s megérheti a száz évet. Rejtett ventilátorok vezették szobájába a friss levegőt, üdítő párlatokat sugároztak be, lakása ablakainak üvegét külön az ő számára gyártották, úgy hogy a napnak csak rádióaktív sugarait bocsássa be. Palotája mellett külön laboratóriumban tudósok dolgoztak, hogy újabb és újabb gyógyszereket állítsanak elő. A tudomány és egy ember vasakarátának gigantikus küzdelme volt ez a halál ellen, amely azonban erősebbnek bizonyult mindennél.

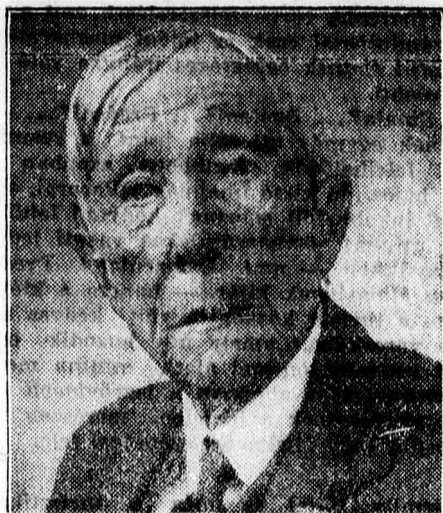
Rockefeller igazi alakja elvész a legendák és mesék szövevényében. Kevés ember van, akiről annyira ellentétes képet rajzolnának, mint róla. Az egyik oldalon a gyűlölet és megvetés hangján szólnak róla, a másikon mint a világ legjótékonyabb emberét emlegetik. Hol itt az igazság? Kinek van igaza, annak, aki benne látja a rideg, kegyetlen kapitalista megtestesítőjét, vagy annak, aki melegsívű embert érez a rideg külső mögött? Az idő egykor talán igazságot szolgáltat, szétfoszlatja a legendák ködét és megismerjük az igazi Rockefellert is.

Szegényen és fillér nélkül indult neki az életnek. Tizenhét éves korában heti három dollár keresete volt egy szállító cégnél. Két év múlva hivatalnok volt s tizennyolc éves korában már segédkönyvelővé léptették elő, heti 40 dollár fizetéssel. Amikor főnöke újabb fizetésemelést megtagadta, otthagya a vállalatot s egy Clark nevű társával bizományi üzletet alapított. Ekkor írja naplójába ezeket a sorokat: „Hamarosan át kell kerülnöm a másik partra, a vállalkozók oldalára, hogy mint önálló kereskedő, én alkalmazzak embereket s ne engem alkalmazzanak.”

Ettől az időtől kezdve néhány ezerleies alaptőkéje rohamosan növekedett. Abban az időben Amerikában két bombauzlet volt: a telekspekuláció és a vasutépítés. Rockefeller egy harmadik lehetőséget választott: a petróleumot. Amikor még senki sem sejtette, hogy a petróleum a folyékony arany, amikor még csak kis üvegcében patikában árulták, mint orvosszert, Rockefeller összcállott egy tehetséges

kémikussal és csakhamar felvirágoztatta a petróleumkereskedelmet.

Ezzel kezdődik meg a modern kapitalizmus „hőskora.” A világgazdaság történelme oldalakat fog majd írni arról az ádáz petróleum-háborúról, amely talán rettenetesebb és

J. D. Rockefeller.

aljasabb volt, mint Észak és Dél harca, amelyben milliók vesztettek esatát s csak egy, egyetlen ember került ki belőle győztesen, John Davison Rockefeller.

A virágzó petróleumkereskedés ugyanis egyre többeket hajtott a petróleum frontjára. Új aranyláz tört ki, a folyékony arany örülete s Rockefeller érezni kezdte az egyre erősödő konkurenciát. Híű és nagyravágyó ember volt, a petróleum egyetlen ura, petróleumkirály akart lenni. Érezte, hogy a petróleum árának csökkentésével nagy nyereségre nem számíthat. Új eszközökhöz kellett folyamodnia s ekkor született meg a modern kapitalista számítás egyik legbőbbit alkalmazott üzleti fogása: a szállítást tette olcsóbbá. Kegyetlen és embertelen harcot vívott a vasutársaságokkal, hogy a különleges kedvezményeket tiltó törvény ellenére az ő petróleumát olcsóbban szállítsák. Egyik társaságot játsza ki a másik ellen, s legnagyobb ellenfele Vanderbilt, a vasutkirály. Az amerikai kapitalizmus hőskora ez, amikor a hatalmas pénzarisztokraták ádáz harcot folytatnak egymás ellen, hogy a végén szövetkezzenek. Rockefeller is szövetkezik Vanderbilttel. Amikor a többi petróleumtársaság látja, hogy reménytelen a küzdelem, acélesöveken kísérlék meg a petróleum szállítását. Rockefeller felvásárolta az összes csövezeteket, az acél- és vasipar vezetését magához ragadja. Az 1880-as években fegyverletételre kényszeríti a petróleumvállalatokat s megalapítja a petróleumtrösztöt, a világ első trösztjét 1882-ben, 70 millió dollár alaptőkével, amelyet hamarosan 95 millióra emelnek fel.

A tröszt egész Amerikát és Európát ellátja petróleummal s amikor ez a piac is kevésnek bizonyul, elindul új területek meghódítására. Leghíresebb esete Kína meghódítása: egyszerű

petróleumlámpákat gyártott és Kinában rendkívül olcsón, gyakran ingyen osztogatta. A lakosság megkedvelte a Standard Oil Company lámpáit s ezzel megnyerte az óriási területet a petróleumfogyasztásnak. Amikor Európában már villannyal világítanak, Rockefeller megszeretteti a négyszázmillió kínaival a petróleumot és újabb súlyos milliókat keresett. Ugyanígy hódította meg Afrikát is.

A nagy harc nem zárult le. A kereskedők összefognak Rockefeller ellen és sikerül elérniük, hogy a szenátus 1889-ben Sherman szenátor antitröszt-törvényét elfogadja, de a trösztöt ez sem buktatja meg. Rockefeller kitalálja a híres gentleman agreementet, ami azt jelenti, hogy látszólag külön-külön vállalkozásait a „becsületszó” egyégy forrasztja. Amikor legnagyobb ellenfele, Theodor Roosevelt less a köztársasági elnök, 1462 esetben itélik el a trösztellenes törvény alapján és 30 millió dollár megfizetését követelik. Rockefeller csak annyit mond: „Soká tart még, amíg az ítélet végrehajtják.” És Rockefeller a 30 milliót a mai napig sem fizette meg.

A nagy trösztök elleni küzdelem véget ért, az állam nem bírta a harcot. Rockefeller trösztje egyre hatalmasabb lett, ma évi 140 millió tonna nyersolajat termel.

Azt mondják, Rockefeller a világ legjótékonyabb embere volt. Sokan azt állítják, hogy a petróleum-háboru idején elhallgattatott lelkiismerete ébredt fel s ezt akarta megnyugtanni. Mások, a kritikusabbak szerint Rockefeller csak az államot akarta kijátszani a nagy alapítványokkal. Az amerikai örökösödési törvény szerint ugyanis a magas örökösödési illetékből levonják azt, amit az örökhagyó jótékony célra hagyott s Rockefeller kiszámította: egy fillér sem marad az államnak. Akik ismerték a különben fukar Rockefellert, az utóbbi állásponton állanak.

Több száz millió az az összeg, amelyet különböző alapítványokra fordított. A leghíresebb ezek közül az 1909-ben létesített 180 millió dolláros Rockefeller-alapítvány, amelyet a közegészségügy fejlesztésére és tudományos kutatásokra létesített. Jóformán az egész világon, minden országban működik már egy Rockefeller-intézet s különösen a rák-kutatás terén óriási jelentősége van. A hatalmas petróleum-király, az első modern nagykapitalista talán ezzel tette jóvá azt, amit vétett az emberiség ellen.

Rockefeller apjáról azt beszélik, hogy kuruzsló volt, járta a falvakat és városokat, kis üvegcében petróleumot árult és azt hirdette, hogy az gyógyítja a rákot. Nos, a petróleum nem gyógyítja a rákot, de a petróleumkirály lehetővé tette, hogy azokban az intézetekben, amelyeket a folyékony aranyból alapított, meginduljon a küzdelem a pusztító kór ellen s egykor majd a petróleum így közvetve talán tényleg gyógyítsa a rákot.

A nagy petróleumcsatákat elfelejtí majd az emberiség s csak a gazdaságtudományok kutatói fogják tudni, hogy Rockefeller volt az annyi bajt, annyi szenvedést okozó modern kapitalizmus megteremtője, amikor a Rockefeller-intézetekben tovább folyik még a tudományos munka az emberért. Ezek az intézetek őrzik meg majd a nevét az utókornak, örök igazságul annak, hogy a földi pályákon is csak az elejtett szeretet és jóság biztosítja az örök életet.

BUCURESTI LEVEL

A hétfégi üdülésről, a hidacsjáról, a Buceciről és a vénasszonyok védelméről

Bucuresti, május hó.

Ilyenkor, tavasz utóján, mikor még nem következett be a nyári szabadságok évadja, hétfélesekben éli ki magát a természetkedvelő nagyvárosi ember... Hétfélelés — né akadjanak meg ezen a szón, de irtózom a magyar nyelvhasználatba egyre jobban belegyökeresedő „week-end”-től, nemcsak azért, mert mi magyarok, akik angolul az összes világnyelvek között a legkevésbé tudunk, nevétségesen kemény szittya-kiejtéssel használjuk ezt a kifejezést, hanem azért is, mert bosszantónak érzem azt az igyekezetet, amellyel a magyar minden ujonnan felmerült fogalom meghatározását a magyar nyelv zengzetével homlokegyenest ellentétes idegen nyelvekből átveszi és meghonosítja olyankor is, mikor saját szótárában rövid, könnyed, színes, jóhangzású és helyes kifejezést találhat.

Könnyű elképzelni: angol ember a legjobb esetben csak jóindulatú, könnyed, elnéző, fölényes mosollyal hallgatná magyar szájából a vikkend szörnyű ropogtatását, épügy, mint ahogy a német lesújtó véleményt alkot magának a magyar nyelv szókincséről, ha a magyar kifejezés eszközei között például a teliszájjal ejtett esszécjátog vagy a vekkert fedezi fel — és mint ahogy a román ember keblét kulturfőlény érzése tölti el, valahányszor azt tapasztalja, hogy ardeali magyar beszédünkben egyre több román kifejezés honosodik meg.

Tehát hétfélelés, vagy ha ez nem tetszik, a kissé nehezkesebb hétfégi üdülés, de mindenesetre: hétfégi vonat, hétfégi kedvezmény, hétfégi üdülőház — s nem vikkend, ami minden ragozott alakjában és minden összetételében egyformán elviselhetetlen.

Kedvező talaj és kedvező légkör Bucuresti a hétfégi kirándulások számára. Részint azért, mert két-három-négy órai vonatjárásra pompás üdülő és turistáskodásra alkalmas helyek hívogatnak, részint pedig azért, mert ezek felkeresésére a dolgozó ember számára is elég lehetőséget nyújtanak a hétfégi hivatali óra-berendezések és nem utolsó sorban a sűrűn előforduló ünnepek, amelyek véletlen összetalálkozások folytán gyakran jelentkeznek összetett ünnep formájában. Még sűrűbben fordulnak elő olyan helyzetek, hogy egy vasárnap és egy ünnepnap közé egyetlen árva munkanap esik, amit a bucaresti hivatalokban ősi hagyományokhoz híven, kedves családiasággal és irigyléseméltó bölcseséggel áthidalnak. Hivatalosan is „punte”-nak, hídnak nevezik az ilyen közbeeső munkanapnak szünnappá való nyilvánítását, s a hivatalnoki nyelvhasználat érthető becézéssel „puncica”-nak, hidacsának hívja az ilyen mindig kapóra jövő szent heverdel napot.

— Facem puncica? (Csinálunk hidacska?) — kérdezi főnökét a köztisztviselő, mikor pénteki vagy keddi munkaszünetes napot lát a kelendáriumban.

S megcsinálják. Annyira rendszeresen megcsinálják, hogy a közönség az ilyen hidacska napon el se indul a hivatalokba ügyes-bajos dolgát intézni. Mindenki tudja, hogy ilyenkor a minisztériumokban, vagy más előkelő és kevésbé előkelő helyeken a rendőr, vagy az ügyeletes kapus ezzel a nyugodt kijelentéssel tagadja meg a bebecsáztatást:

— Nincs hivatal. Hid van.

A sürgős ügyeit intézni kívánó honpolgár, ha nagy bajában történetesen megfélemedezett a hidacska jogszokásról, bosszankodva torpan meg a közhivatal kapuiában:

— Persze, — mérgeledik, — a fizetés azért megy...

Pedig nincs igaza a haragvó polgárnak. Mert ünnepek után következő napokon ugyanis csak délután van hivatal s amit a hivatalnok urak az ilyen közbeeső munkanap egy-két hivatalos órája alatt azzal a tudattal végeznek, hogy tegnap ünnep volt s holnap ismét ünnep lesz — oly édeskevés, hogy azért a háromnapos hétfégi üdülési lehetőséget megzavarni igazán nem érdemes.

És három napra kiszakadni a bucaresti taposmalomból s a főváros háztömeg-kemencéjéből, olyan egészségi tőkét jelent, ami indokolja

a hidacska rendszer állandósodását és szentesítését.

— Tessék beszállani! — Ez a hétfélelő nagyvárosi ember legkedvesebb zenéje.

Szombat délutántól vasárnap délig kiránduló és turista csoportok rohanják meg különösen a Brasov felé induló személyvonatokat. Jut belőlük a gyorsvonatokra is: de az igazi turista sokkal szívesebben illeszti be a személyvonat viteldijait hétfégi üdülése költségvetésébe; nemcsak takarékosági okokból, hanem azért is, mert a legegyszerűbb életviszonyokhoz való visszatérés már maga is a pihenés egyik előfeltétele a nagyvárosi ember számára.

— Tessék beszállani! — s kopognak a harmadosztályú kocsik felé a szeges bakancsok és turistabotok. Tömött hátizsákokat cipelnek férfiak, nők egyaránt; a hölgyek térd- vagy sínadrágosan, ami a turistálkodásnál a legszigorúbb felfogás szerint is elengedhetetlen engedmény, — s egyre sűrűbben fordulnak elő a hiány nélküli, marcona turistafelszerelések, ami a sporttal, kirándulással csak az imént megbarátkozott bucaresti-i életnek egészséges irányba való fejlődését jelenti.

— Sinaia? ... Busteni? ... Predeal? ... — érdeklődnek egymás uti célja iránt a vasuti kocsikba felcélhelődők; legtöbbször azonban nem Sinaia bájosa, de kissé unalmas villasorai, s nem Predeal inkább téli sportnak kedvező lejtői felé veszik utjukat ötvenszázalékos vasuti jegykedvezményükkel — ami Comarnictól Predealig minden állomásnak kijár. — hanem a kies Busteni, a turista központtá vált kedves papirgyártó városkába, amely úgy húzódik meg a Buceci roppant tömegei alatt, mintha menedéket keresne ott s ahonnan a legrövidebb s legjobb utak vezetnek a hirtelen, merészen égnek tornyosuló hegy félelmetes szépségei felé.

Bármily fiatal is még a turisztika az Ókirályságban, máris tiszteletreméltó turista-hagyományok alakultak itt ki, amelyek kedves megnyilvánulásaival lépten-nyomon találkozik az ember, mihelyt nekivág a Buceci meredélyeknek. A természeti állapot megnyugtató hatása, a szépség közös szeretete s a közös viszontagságok, amelyek az életveszély mesgyéjére is gyakran elsodornak a szikláriások iszonyu szakadékaik közt, meleg testvéri viszonyt alakítanak ki a turistatársadalomban, amiről sok mulatságos, jellemző és meghatározó apróságot beszélt el nekem a Buceci tetején, a II Károly királyról elnevezett menedékház két közkatona-felügyelője, mialatt a jómeleg konyhakemencén forró teát főztek ne-

kem a fagyos tavaszi est-szürkületben.

A legfelfokozottabb igényeket is kielégíti ez a menedékház, de viszont a hegy turisztikai feldolgozása még sok kívánnivalót hagy maga után. Az utjelzések ki-kimaradozók és nem elég szembeötlők; figyelmeztető és utbaigazító felirásokat alig talál az ember. Önkénytelenül is összehasonlítást tesz a turista a Buceci és a magyar vezetés alatt álló turista egyesület által turisztikailag berendezett Nagykőhavas között, amelyről mostanában alapos, értékes könyv is jelent meg Székely Géza tollából. A Nagykőhavason az utjelzések félreismérhetetlenül célravezetők s minden választmánál háromnyelvű utmutató táblák tájékoztatnak az utirányról a megközelíthető látnivalókról, a távolságokról, az utak megtevésehez szükséges idő pontos megjelölésével. Mindennek a Bucecién csak jószándéku kezdeteit lehet felfedezni... Igaz, a Nagykőhavas magyar felirásait tulzó kezek a legtöbb helyen elpusztították. Bizonyára több hasznot hajthattak volna ezek a hazafiak jól felfogott román érdekek szempontjából, ha a „magyar hegyen” végzett romboló munka helyett valamelyik ókirályság-beli turista egyesület, vagy a turisztikai hivattal karöltve — a Buceci magaslatain végeztek volna a román turisztika és idegenforgalom felépítésére építő munkát.

Ha építő, gondos és céltudatos munkájuk kezek vállalkoztak volna Bucecién az utmutatás feladatának megoldására, bizonyára könynyebben jutottam volna el a napokban én is a Babele nevű, guggoló vénasszonyokhoz hasonlatos sziklacsoporthoz, ahol most a ritka nevezetességű együttes kellős közepébe menedékházat kezdenek építeni köztöznivalóan oktantervezők, megbontva ezzel a híres csoport egységét s tönkretéve az egész csodálatos látványosságot.

— Erről a vandalizmusról jelentést fogok tenni az illetékeseknek, — tervezgettem magamban mérgesen s kerestem az „Omul” csúcs felé tovább vezető út jelzéseit, mikor egy sziklatövi kunyhóból öreg jóindulatú bácsi bujt elő, akít nyilván az összehordott építőanyag őrzésére tettek oda a 2200 méteres magaslat remeteségébe.

— Kit építi ezt a házat? — kérdeztem tőle.

— Valami bucaresti-i urak.

— Hát nem jó helyre építenek. — Öntöttem ki ringyárt bosszuságomat. — Mert nézze csak bácsi...

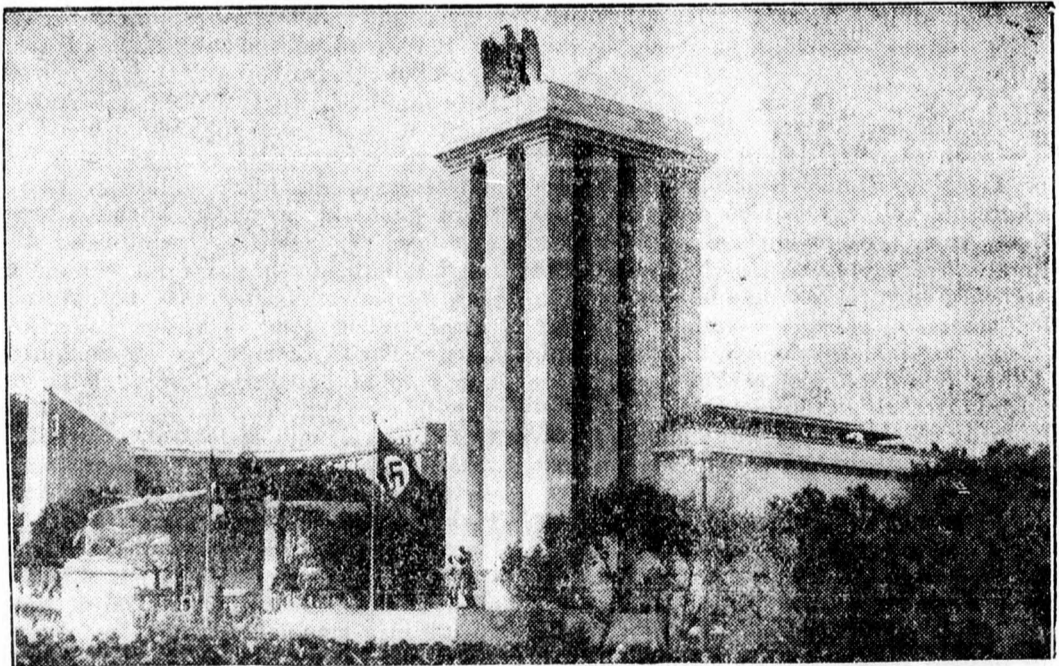
És nagy buzgalommal magyarul kezdtem neki a Babele csoporttal kapcsolatos aggodalmimat s az építkezéssel szemben emelhető kifogásokat s az egyszerű öreg ember rögtön megértett, sőt egyetértett velem és lelkesen megígérte, hogy megkéri a bucaresti-i urakat költöztesse kissé odább azt a menedékházat.

Pedig az öreg nem lehetett valami nagy turista. Erősen panaszkodott a kétezer méteren felüli magasság nagy csendességére, kihaltságára, amelyben még csak egy szál fa se nő, még csak a kakuk se kiált... És mikor, jelzőtábla hiányában, tudakolni akarván a tovább vezető utat, megkérdeztem tőle:

— Unde-i „Omul”?

Kedves egyszerűséggel, komolyan, kiegyenesedve felelt:

— Itt vagyok!... Én vagyok! Jávör Béla.

Megnyilt a párizsi világiállítás.

Lebrun francia köztársasági elnök ünnepies keretek között nyitotta meg a párizsi világiállítást. Képünk a német pavillont ábrázolja, a megnyitás ünnepi közönségével

Világpolitikai arcélek

Francisco Franco

Irta: Csiszár Béla

Tizedik hónapja dühöng Spanyolországban minden idők legnagyobb méretű polgárháborúja a bolsevizmus világraszóló küzdelme. A nemzeti Spanyolország diadalmas harcaiból, mind nagyobb tért nyerő, hősi, halálmegvető küzdelmeiből egyre élesebben és markánsabban bontakozik ki egy kivételes tehetségű katona és államférfi portréja, aki ezt a küzdelmet kezdettől fogva biztos kézzel irányítja s az új spanyol állam megteremtésére nagyvonalú, határozott munkatervvel rendelkezik: Francisco Franco tábornoké. Mikor megindította felszabadító mozgalmát, nemcsak a külföldön, hanem még hazájában is csak egy szűkebb kör ismerte és tartotta számon. Néhány hét múlva azonban már világlapok és rádióállomások harsogták világgá nevét. Ma ez a név egyet jelent az új Spanyolországgal.

Honnan jött, kicsoda ez a kivételes ember, akinek nevét ma ezrek és százezrek foglalták imáikba szerette Spanyolországban? Hála a tábornok és mozgalmá népszerűségének, ma már jóval többet tudunk a nemzetközi sajtó kutatása révén róla, mint akár csak néhány hónappal ezelőtt is. Ha ugyan még a hőskorban tartunk, mikor nincs idő és alkalom a véres és csodás események közepette a részletek pontos feltárására, a száraz adatokkal legendák és mítoszok keverednek, de a hősi alak élete máris tisztán áll előttünk. Franco tábornok ma negyvenöt éves. A valóságban ennél többet mutat, amiben része van azoknak az eseményeknek, amelyeken élete során keresztülment. Haját ezüstösre varázsolta félig az idő és a háború, szeme azonban fiatalos tüzzel csillog, akárcsak azé a fürgé és vidám kadetté, aki két évtizeddel ezelőtt a toledói katonakadémián társainak szemefénye, vidám és becsületes társa, választatlánul is vezére volt. Franco 1892. december 4-én született. A legendák úgy tudják, hogy egyszerű, szegény földművelő család gyermeke, aki jó esze, tehetsége és nagy szorgalma révén emelkedett ki osztály köréből s lett azzá, ami. Más források úgy tudják ezzel szemben, hogy régi, nemes katonacsaládból származik. Atyja ez adatok szerint az egyik castíliai város helyőrségi parancsnoka volt. Házasságából két fia született: Ramon és Francisco. Mind a ketten — családjuk hagyományaihoz híven — katonaiskolába kerültek. Az akadémia elvégzése után a fiatal hadnagy különböző helyőrségekhez került. Ez alatt az idő alatt azonban elvész a szem elől, az adatok rendkívül hiányosak.

1926-ban Francisco részt vesz a marokkói riffkabil háborúban. Ekkor már kapitányi rangot visel. A merész haditettek egész sorát követi el s ezt honorálja Alfonz király, mikor a háború befejeztével az időközben ezredessé előléptetett bátor katonát soronkívül tábornokká nevezi ki. Még a háború kitörése előtt Franco megnősül, egy katonacsalád árváját veszi feleségül. Feleségét mélyesen szereti, boldog családi életet élnek. Mindketten buzgó, mélyesen vallásos katolikusok, férj és feleség havonta áldozik, nagy jótékonykodók, a szegények őszinte és áldozatos barátja, gyámoltója. Egyetlen kislányuk van, a nyolcéves Néva, akit mindketten rajongásig becéznek. Franco kitűnő katona, de éppoly kitűnő családapa is. Akkor érzi magát a legjobban, ha kis családja körében költözik idejét, olvashat, katonai és politikai tanulmányokat végezhet. Könyveinek szeretete oly nagyfokú volt egész életében, hogy könyvtárának egy részét még a harcterekre is magával vitte és viteti ma is és minden alkalmat megragad, hogy olvashasson és széleskörű tapasztalatokra tegyen szert.

Közben Spanyolország egyre jobban halad lefelé a lejtőn. Bekövetkezik a monarchia eltűnése, a közlárság diadalrajutása. A hadseregben számot vetnek a dolgok alakulásával,

de nem az ő feladatuk, hogy az ország sorsát irányítsák. A szocialista rendszer az üldözések korszaka a hadsereg számára. A kormány minden tevékenysége arra irányul, hogy a jobboldali eszméket valló hadsereget destruálja, megalázza, tönkretegyje. Franco ezidőben már a vezérkar főnökhelyettese. Gil Robles és Leroux rövid, jobboldali rezsimje alatt a hadügy-miniszter megbízta, hogy Panjul és Goded tábornokkal együtt szervezzék át a hadsereget. Franco nagy lelkesedéssel lát a feladathoz. De a parlament feloszlata s a jobboldali kormány bukása derékban tör ketté minden lázas igyekezetet. A választások a népfrent kezébe adják a hatalmat s a vég feltartózkodatlanul közelgett. Francot, aki ekkor már a vezérkar főnöke, a szocialista kormány először be akarja börtönözni, de nem talál elég vádpontot s ezért elhatározzák, hogy száműzetésbe küldik. Kinevezik a Kanári-szigetek katonai kormányzó-jává. Ezzel, úgy vélték, elég messze küldik ahhoz, hogy bele ne avatkozhassék ügyeikbe.

A tábornok egyideig haborzik, elvállalja-e új állását, de végül is győz benne a katona, a kötelességvállalás és elutazik új állomáshelyére. Jól tudja, hogy a végső katasztrófa már közel van. Ezért sietve hozzá lát a szervezésnek. Régióta tanulmányozza a kommunizmus kérdését, a szovjet módszereit, tudja, hogy csak szervezett mozgalommal veheti fel ellene hazájában a harcot. Marokkóban és a Kanári-szigeteken lázasan folynak a szervezési munkák, néhány bizalmasa, Mola, Láno és több más tábornok az anyaországban készítik a talajt. Mikor Calvo-Sotelo monarchista vezért a kormány eltételei láb alól érzik, hogy nincs veszteni való idejük, ha meg akarják menteni az országot a pusztulástól. Utasítására a hadsereg július 18-án kibontja a felkelés zászlaját, maga is repülőgépen terem, hogy élére álljon a mozgalomnak. A felszabadító hadjárat megindul. Tetuánból Dél-Spanyolországba hajóznak és már első lépéseiket sikereik kísérik. A harc többi fázisa már közismert. Egymásután szabadítják fel a vörösök uralma alól az ország különböző vidékeit, diadalmas csaták sorozata után a nemzeti Spanyolország október elsején a nagy felszabadítót az ország államfőjévé kiáltja ki és a nemzetvédelmi junta kezébe teszi le a hatalmat. A jövő nem kétséges. A bolsevista kormány és a szovjet kétségbeesett erő-

A bíró:

— Miért tört be pont egy patikába?

A vádlott:

— Borzasztó fejfájásom volt, bíró ur és egy Aspirint akartam bevenni.

fejítése legfeljebb késleltethetik, de már meg nem akadályozhatják az új spanyol állam megszületését és a nemzeti Spanyolország teljes diadalrajutását.

A tábornok nemcsak tábornok, hanem kivételes tehetségű államférfi is. Modern, friss, széles látókörű és világosagyú ember, spanyol viszonylatban is, európai viszonylatban is nagyvonalú politikai vezér színeképét mutatja. Akiben a Mussolinik, Salazarok, Hitlerrek, európai gallériája egy új nemzetépítővel és ország-szervezővel gyarapszik. Eddigi nyilatkozataiból már világosan látni egy új, boldogabb és szabadabb Spanyolország körvonalait, s hogy meg tudja valósítani, arra biztosíték eddigi tettei és egész élete. Egyik beszédében ezt mondta: Spanyolország testületi államra alakul győzelmünk után, ahol a törvény, a rend és az emberi jogok tökéletes védelemben és támogatásban részesülnek majd. Egy másik beszédében, amelyet államfővé való választásakor mondott, ezeket jelentette ki: Nem azért jöttünk, hogy megvédjük bárkinek is bárminő előjogait. A mi mozgalomunk népmozgalom. A szegényeket akarjuk megvédeni. A népért emeltünk fegyvert. Megmentjük Spanyolországot a bolsevizmustól és ismét visszaadjuk azt a spanyoloknak. Spanyolországot melyen katolikus szellemben akarjuk majd kormányozni. Népünket meg kell menteni a vörösmételetől, hogy ismét dicsőséges és boldog országot mondhasson magának!

Francisco Franco embertelenül nehéz feladat előtt áll. De ez a csupa-energia, csupa-akaraterő, komoly, határozott, kivételes ember eddig sem nézte vállalt céljai súlyát és nehézségeit s nem került meg egyetlen feladatot vagy problémát sem. A feladat, amit most vállalt, méltó hozzá s kétségtelen, hogy ő is méltó marad feladatához.

Tudja-e?

Igen sok fogalomról, ismeretről nem is gondolná az ember, hogy az mást is jelenthet, mint ami a szó szerinti értelmezésből következnek. Tudja-e pl., hogy a XVI—XVII. században patika alatt nem gyógyszerért értettek, hanem egyáltalán, minden állandó fa-, vagy kőépületben levő boltot, azemben az örökké sátorban áruló vásári kereskedő boltokkal;

hogy a dohányt eredetileg nem szívták, hanem itták a magyarok, ugyanis emlékeink dohányitalról, dohányivásról beszélnek;

hogy a nagyasszony szó régi nyelvünkben királynőt jelentett;

hogy a XVI. századi uri módnak elengedhetetlen kelléke volt a jó tollú deák s minél több deákja akadt valakinek, annál nagyobb volt a tekintélye.

hogy a szárma török szó s ezen bundába takart töltelék készítésére a törökök tanítottak meg bennünket;

hogy a XVII. századi ezélek egy lábravaló alatt nem cipő vagy csizmát, hanem gatyát értettek;

hogy régen vízégető mester is volt, ak' azonban nem vizet égetett, hanem a különféle virágviz (rózsavíz) pároló embert neveztek így;

hogy a tótrépa nem répa, hanem a burgonya egyik régi neve;

hogy régente nem a tokaji bor, hanem a szerémi bor volt a leghíresebb s legjobb bor Magyarországon s mikor a török invázió alatt a szerémségi bortermelés elpusztult, akkor lett híressé a tokaji bor;

hogy ezelőtt nem is olyan régen, pár századdal, minden betegség ellen purgatiót (hashajtót) rendeltek az orvosok;

hogy a parittya a XVIII—XIX. században a debreceni szőlőpásztorok hivatalos fegyvere volt;

hogy „nyelv”-nek nevezték a török hódoltság idején a hirmondókat, kémeket akik „nyelvet mondtak”, azaz híreket beszéltek el az ellenségről;

hogy szakállszáritónak nevezték a régi magyar varakban a kapu közelében, kapu fölött, vagy a bástyákon deszkából emelt épületeket, amelybe lócákat helyeztek s a katonák itt üldögéltek, ha egyéb dolguk nem akadt;

hogy pokolmalom alatt azt a vizmalmot értették a régi magyarok, amelynek vizét csatornán többel vezették s aztán szabadjára bocsátották. Ugyanis az így elbocsátott viz azután nem ritkán „pokoli” kárt okozott.

Vinculum Caritatis

Irta: Dr Léber János

Hiába zuhogott a záporosó; hiába dörgött az ég; és a haragos felhők között hiába cikáztak a villámok. — Budapest katolikus népét nem tudták megfélemlíteni és nem tudták elijeszteni attól, hogy szent szeretetét és lelkesedését az Oltáriszentségben köztünk élő Krisztus Király iránt nyilvános hódolat formájában megmutassa. Vasárnap délután 4 órakor, amikor Budapest legmonumentálisabb templomában, a Bazilikában, Serédi Jusztinián bíborshercegprimás ünnepélyes vecsernyével és a magyar püspöki kar közös pásztorlevelének felolvasásával megnyitotta az 1938-ik évben Budapesten tartandó 34-ik Eucharisztikus Világkongresszust előkészítő „szentévet”, a hívek ezrei töltötték meg nemcsak a templomot, hanem a templom körüli utcák torkolatait is. A természet minden haragvó ereje, a fergeteg hevesedéti vihar rettenetessége se tudta visszatartani a hívő katolikusokat attól, hogy ebben az örvendetes, ünnepélyes órában együtt legyenek és együtt tegyenek vallomást hitük, örömük és az Eucharisztia iránt érzett szeretetük mellett.

Boldogság nézni, mily csodálatos lelkesültség vész napról-napra jobban erőt Budapest népén. Nemcsak a katolikusokon, hanem a másvallásúakon is. Senki sincs talán, aki ki tudná vonni magát annak a megtiszteltetésnek hatása alól, mely a magyar népet a Világkongresszusnak Budapesten való megtartásával érte. Lehet, hogy sokaknak csak a *hiúságot* jegyezteti ez a kegy és megtiszteltetés, anélkül, hogy mélyebb barázdát vágna a lelkükben. Mások talán csak a várható pompás ünnepségeknek, szemképrázató felvonulásoknak és *szórakozásoknak* örülnek előre. Ismét mások, az élelmesebbek talán csak arra gondolnak, hogy *mennyi jövedelmet* hoz Budapest és az egész ország lakosságának a többszáz ezer lelket számláló idegenforgalom. Az azonban bizonyos, hogy többen vannak azok, elsősorban a katolikusok között, akik az *Eucharisztikus Világkongresszus lelki hatásaitól várnak údvös, nagy, maradandó, nemcsak a magyar nemzetre, hanem az egész emberiségre kiható eredményeket.*

Ezeknek az utóbbiaknak öröme az *igazi*. Ezeknek a várakozása felel meg egyedül az egyház szándékának. Ünnepe lesz a Kongresszus minden napja. Látványosság is lesz. Pompa, szórakozás és haszon is lesz. *De nem ez lesz a lényeg!* Nem ezen lesz a hangsúly. Az idegenek elhelyezése, gondozása, a vendéglátás és figyelmesség súlyos feladatokat róznak a rendezőkre. Készülni is kell rá. De nem ezekben, — nem csak ezekben merül ki az egyéves előkészület. „Szent” évet rendelt el a magyar püspöki kar, hogy ezalatt az egy esztendő alatt, minden magyar katolikus *„lélekben”* készüljön elő a világ Urának, a Királyok Királyának kivételes ünnepélyes látogatására.

Szükség van erre az előkészületre, mert sajnos sokan vannak, még a katolikusok között is, akik közönyösen kérdezik: mi nekünk az Eucharisztia? Mire jó az Eucharisztikus Világkongresszus? *Ajtatos hangulaton kívül lehet-e tőle egyebet is várni?*

A felelet a felvetett kérdésekre a legtömörebben, mégis a legérthetőbben az Eucharisztianak az a Szent Agoston-i meghatározása adja meg, melyet a magyar püspöki kar a XXXIV. Világkongresszus jelmondatának választott: „Eucharistia — vinculum caritatis.” Az Oltáriszentség — a szeretet köteléke.

Hát van-e nagyobb szüksége valamire ma az emberiségnek a szeretetnél? *Hiányzik-e valami úgy a mai életből, mint a testvéri szeretet?* Keresve keresvén: *találhatnánk-e jobb, biztosabb gyógyszert a társadalmi bajokra, a gazdasági elesettségre, mint a szeretet kifejtését az emberek és nemzetek között?* Nincs gondolkodó fő, nincs becsületos szívű ember, aki ne vallaná azt, hogy csak az egymás iránti szeretet tudja megmenteni a mai társadalmat

kat és csak a szeretet megmaradása biztosíthatja részükre a nyugodt és biztos életet.

Két kézzel kell tehát kapni minden olyan *alkalom* után, amely a szeretet felfakasztására, erejének és értékeinek megmutatására és biztosítására adódik. Erre pedig *legjobb valóság*: az Oltáriszentség és *legjobb alkalom*: az Oltáriszentség iránti hódolat kiváltása.

„Ahol ketten egyesülnek egy harmadikkal, ott egymás között is egyek” — írja a püspöki kar pásztorlevele. — „A katolikus hívek az Oltáriszentség vétele által Jézussal egyesülnek és így egyesülnek egymásközt is. Igazi testvérek, a szó szoros értelmében *vérokonok* lesznek Jézus azonos teste és vére által.”

Az Oltáriszentség a felebaráti szeretet legkiválóbb iskolája, mert *ebben nem csak tanuljuk, hanem gyakoroljuk, sőt élvezük is a szeretetet.* A szeretetnek ez az élvezete, a szeretetnek ez a „*megkedvelése*” *egyest bennünket és összekapcsol még olyanokkal is, akiknek a világ dolgaiban talán más az érdekük és más a jelfogásuk.*

„Az Oltáriszentségnek ezt az egységesítő erejét különösen időszerűnek kell éreznünk ma. — hirdeti tovább a pásztorlevél, — amikor az emberiséget annyi ellenséges táborba tépi és oly boldogtalanná teszi a harc, az irigység és a gyűlölet. Maga az a gazdasági rend, amelyet ma a világ követ és amelyet *nem keresztény szellem létesített*, szintén a végtelen önzésből és szeretetlenségből fakadt és tobzódó gyűlölködésre, elkeseredésre és forradalomra vezet. Az önzés és szeretetlenség szelleme magában a családi szentélyben is elvette az egyetemlenség csiráját; esküszög válásokra, a családi élet felbomlására és a gyermeknevelés elhanyagolására vezet. Valóban *mennyire szűköségünk van tehát az Oltáriszentség szeretetét lehelő, testvériségre tanító és egységesítő hatására.*”

De szükség van ezeknek a Kongresszusoknak megrendezésére más szempontból is. *Ad-dig lesz a világban rend, a rendben béke és a békében kiegyensúlyozott társadalmi és boldog egyéni élet, amíg nem csak az anyagi világot, hanem az erkölcsi világot és az ember szellemi világát is Isten törvényei kormányozzák.* Isten pedig az Ő törvényeit legkiváltképpen Krisztus urunk által a kereszténységben ismertette

meg az emberiséggel és a kereszténységet állította oda, mint *legfőbb örét* ezeknek a törvényeknek. *Aki tehát a kereszténység ellen támad, a törvény ellen támad. És aki a törvény ellen támad, az a „legtökéletesebb” világrend alapjait rombolja.* Az nem javát, hanem kárát és pusztulását idézi elő, — tudva vagy tudatlanul, akarva vagy akaratlanul az emberiségnek. Minden jóra való embernek kötelessége tehát, hogy egy táborba tömörüljön azokkal, akik *„egyek” a keresztény életfelfogás és életrend védelmében!* Ilyen táborba szállás ez az Eucharisztikus Világkongresszus is! Tüntetés a feltámadt Antikrisztus ellen. Bebizonyítása annak, hogy vannak még Krisztusnak is barátai és hűséges katonái. Megmutatása annak, hogy minél fenyegetőbben lépnek fel a másik oldalon, annál jobban összefogunk és összeforunk mi ezen az oldalon. És ha az üldözöttek hatása alatt ki is hull egy-kétezer ember a hittvallók sorából, támadnak helyettük újabb tizezrek, *akiket az Eucharisztikában élő Krisztus ilyen kongresszusok alkalmával csókol szíven és jegyez el magának egy örök életre.*

Ha *kifelé*, az emberek felé, táborbaszállás jellege van az Eucharisztikus Világkongresszusnak, *befelé*: Jézus-felé az *elégtétel-adás* erejével bír.

„Ezzel az előkészületi évvel, — zárja tanítását a pásztorlevél, — engesztelést és elégteltet kívánunk nyújtani a Szentségi Jézusnak azokért a borzalmas vallás- és egyházüldözésekért, templomegésztésekért, oltárpusztításokért, amelyekkel az elvakult és megtévelyedett emberek egész országokban dühöngenek, a szeretet vallása és a szeretet Szentsége ellen.”

Nem hisszük, hogy akadna a világon egyetlen ember is, aki kereszténynek vallja magát és aki ne látná be az Eucharisztikus Világkongresszusok felmérhetetlen becsét, jelentőségét és *aktualitását* és aki ne tenne meg mindent azoknak sikeréért. Őt világrész katolikus népe fog össze ezeknek a Világkongresszusoknak rendezésében. *Őt világrész katolikus népe gondol és akar „egyet!”* Istenem! mi lenne, ha egyszer az öt világrész katolikusága ilyen egységesen, ilyen összefogással lépne fel a hitetlenség kiirtása, a gyűlölködés megszüntetése, az ellentétek elsimítása, a szociális bajok orvoslása, — egyszerűen: az egész emberiség külső és belső békéjének megteremtése érdekében is?

Az Eucharisztikus Világkongresszusok ennek a csodálatos, nagy, boldogságtermő összefogásnak útjait egyengetik.

A bolgár bányászok repülőgépe

A perniki (bolgár) szénbányászok egy repülőgépet ajándékoztak a bolgár repülőcsapatoknak. Képünk az átadási ünnepségen készült. Boris király elvonul a szénbányászoknak a csapata előtt.

A TANÍTÓNÉNI A FALUBAN

Városban találkoztam vele. Szép szőke fején jól festettek az ápolott fényes hajfürők s nagy kék szeméből az életkedv csillogása ragyogott szét a társaságra. Nem kereste a feltűnést, de volt valami egyéniségében, ami akaratlanul is tiszteletet parancsolt. Nem csoda, hiszen önálló kenyérkereső volt Katóka, — falusi tanítónő. — Az első pillanatban megállapítottam, hogy semmi vidékies jelleg sem látszott rajta s tiszta öröm csendült hangjában, mikor mondta:

— Holnap ismét otthon leszek az én édes kis falumban.

— Nem fáj itthagyni a nagy város szépségeit, megszokott kedves társaságát? — kérdeztem tőle.

— Mindenesetre szeretek itt lenni, de tiszta örömmel térek vissza állásomba is, ahol már várnak az én kedves kis tanítványaim s ahol nem lehet soha unatkozni. Ha egyszer megérkezik a városi robotot, látogasson meg s majd belátja, mennyire igazam van.

Meglátogattam Katókat, a kis tanítónőt. Ott hajlongott virágos kertjében, mint egy szép virágszál. Csendes volt a tanítói udvar, már hazatértek a gyermekek. Ilyenkor jölesik a kifáradt tanítónéninek a gyomlálgatás, a kapálás.

— Isten hozta nálunk! — örömmel köszöntött és tessékelt befelé a tanítói lakba, hol nyugodt otthonra talált.

— Együtt neveljük a falu népét, együtt is lakunk — mondta Katóka. — Majd megismeri kollégámat s családját is azonnal.

— Csodálatos, milyen jól áll a kis kapa a kézeben. Talán ezt is a tanítónőképzőben tanulta?

— Nem kell ezt sokat tanulgatni. A virágokat mindenki tudja ápolni, aki szereti őket.

— Hát a falu népét? Amint jöttem ide a vasúti állomástól és láttam a komoly, kergeskezű falusi gazdákat, arra gondoltam: vajjon nem fél-e ezektől a kis tanítónő?

— Ugyan mit képzél? Aki szereti a maga fajtáját, azt megértik az öregek, ifjak egyformán s azt már szeretik ők is.

Kopogás hallatszik; öreg néni keze nyit be az ajtón.

— Kezét csokolom, — köszön illendően.

— Isten hozta Zsuzsa néni, hát mi a baj?

— Nincs nagyobb baj, lelkem kisasszonyom, de hát a Zsójka, tudja, az én kisebbik unokám, azért nem jöhetett iskolába, mert nagyon fájlalta a fejét.

— Jól van Zsuzsa néni, csak ügyeljenek rá, nehogy komolyabb betegség érje. Holnap délután meglátogatom a kislányt.

— Várjuk a tanítónénit. Kezét csokolom, drága kisasszonyom.

Zsuzsa néni elment, nekem pedig ott állt a mosoly az arcomon, ahogyan gyönyörködve néztem a városi kislányt, a „tanítónénit.”

Ebben a pillanatban léptek be a szobába a tanítóék és szeretettel fogadtak, mint Katóka vendégét. Katóka örömmel újságolja, hogy a tanítói munka iránt érdeklődő újságíró vagyok s már vonulnak is ki a fiatal házassággal a konyhába, nehogy éhen maradjon a kedves vendég. Ott ülök az asztal mellett a tanítóval. Beszélgetünk Katókaról, a tanítónéniről.

— Katókat a jó Isten is falusi tanítónőnek teremtetted. Boldog vagyok, hogy ilyen szorgalmas, megértő munkatársam van, akít szeretnek kicsinyek és nagyok, urak és parasztok egyformán.

Róla beszélgetünk, akinek lelke telistele van nagy szeretettel fájlatja iránt, aki dolgozik fáradhatatlanul, mert úgy érzi, hogy ő nemcsak az iskola négy fala között, de künn a faluban is tanítónő, akinek a tanításait várják és megszeretik még az öregek is.

Beszélgetés közben megakad szemem az íróasztalon fekvő nagy, vaskos füzeteken.

— Igen, ezeket a könyveket mi írogatjuk tele Katóval. Ezekbe a kisebbekbe írjuk na-

ponként tanítási vázlatainkat. Ebbe a másikba a község történelmi multjára vonatkozó adatokat jegyezzük fel, emebbe pedig a nálunk ismert népdalszövegeket, gyermekjátékokat. Erdékel bennünket ez a sok mindenféle népies emlék, mert ezeken keresztül a nemzet lelki világát érezzük felénk sugározni. De fel is használjuk a gyűjtött anyagot. Nézze csak, itt vannak Katóka tanítványainak füzetei. Ó bizony nem azt írta a gyermekekkel a füzetbe, hogy „a kutya ugat, a macska nyávog”, hanem a népdalgyűjteményből másoltat:

„Édesanyám rózsafája,
Hej, harmatos a virágja!”

Most már igazán kíváncsi lettem arra a műhelyre, ahol Katóka neveli az édesanyák rózsafájának szép piros virágait. Olyan volt az a tanterem, amelyen elképzelttem eddigi tapasztalataim alapján.

Tisztaság és rend mindenütt.

A falakon szemléltető képsorozatok, felirások. Egy nagy lapon a határ növényei. Másikon a falu határának térképe. Egyik sem városi nyomdatermék, valamennyit a tanítónő készítette. A szekrény tele szebbnél-szebb kézimunkával, rajz és írásbeli dolgozatokkal. Egyszerre csak szemembe ötlenek régi, elavult kézimunkák, háziszöttek.

— Ezeket is gyűjtögeti Katóka — magyarázza házigazdám. — Valamikor itt is volt sok szép népviselet, meg női kézimunka, sajnos, már régesrég elfelejtették. Azaz most újra kezdik divatba hozni. Katóka ezeket a régiségeket összegyűjtötte, maga is megtanult szőni és most próbálja feltámasztani községünk néprajzi multját. Lehet, sikerül is a terve, mert ennek érdekében hihetetlen szívóssággal dolgozik. No, de megnézheti az eredményt saját szemével itt a másik tanteremben.

Beléptünk oda. A tanterem végében két szövőszék volt felállítva s két nagy eladóleány szőtte a fodorvásznat, csöndes nótaszó mellett: „Édesanyám rózsafája, hej, harmatos a virágja!”

Észrevesznek bennünket és elhallgatnak. Csodálkozva tekintenek rám, az idegenre.

— Jó munkát! — köszönök feléjük.

— Köszönjük szépen, — válaszolják.

— Mindkettő menyasszony, — magyarázza a tanító, — és magukszőtte kelengyét visznek a házhoz.

— Kitől tanulták meg ezt a szép, ősi mesterséget?

Felteszik a szemük, mikor a „tanítónéni” nevét kiejtik. A leánykörben mindenki megtanult szőni. Van háziszöttek, varrottas ruhájuk is. Aztán megélnékül a társalgás. Elmesélik, milyen szép műkedvelő előadást rendeztek a leánykörben, melyet Katóka tanítónéni és a tanító úr tanítottak be. Elmesélték, hogyan tanulták meg a finom metélt tézta és a tarhonya készitési és csomagolási módját az áldott jó tanítónénijüktől s dícsereket mondták, hogy azóta téztájukat a városi üzletekben árulják. Ez lett egyik kereseti forrása az asszonyoknak.

ÖREG PAPUNK

Összel lesz hetvenéves, Feje szürke,
De lépte még erős, tartása szál.
Az oltárnál szépen, keményen áll,
Szava ércesen zeng a templomürbe.

Am lelke fáradt. Mindent megért már.
Belátja, minden oly nagy s oly kicsiny
Ha elsetálgat kertje útjain,
Ugy érzi, szíve csak szeretni tud már.

Szelíd estén kiül a ház elébe
S a dús mezőkről várán hiveit,
Megkérdi, vajjon gazdag-e a kéve.

Bejárja kis falunk betegeit,
Az áldást úgy osztja öreg kezével,
Mintha virágot, rózsát szórna széjjel.

POGANY KÁZMER.

A nagy versenygyőzelmek és világrekordok gyertyája!

Leonida et Co. Bucuresti és vidéki fiókjai.

Szeretik a tanítónénit, mert nincs nála jobb teremtes senki sem az egész faluban.

A lányok újra munkához fognak s már jön is felénk a tanítónéni. Megilletődve nézem pompás háziszöttek ruhácskájában. S ahogy megszólal, szinte nem is a városi kislány szavait hallok, hanem a magyar tanítónő beszédét a magyar anyákhoz.

A tanítónő nem a legelső, de nem is a legutolsó a falu tanult emberei között. Nem csinálja a divatot, de nem is marad el tőle. Öltözködésben egyszerű, tisztes, mert népe előtt példakép. Nem irtózik a parasztokkal együtt lenni, mert azokat szereti és megbecsüli s mert a maga példaadásával, tisztaságával, jótanácsaival levegőt, napfényt, tisztaságot és egészséget visz be a kis magyar házakba. Nem tanítja arcfestésre a leányokat, de nem rója meg azokat sem, akik rövid haját viselnek, mert jól tudja, nem a haj hosszától függ a leányok erkölcsi értéke. Felelősséget érez népével szemben, ezért hivatását nem határolja az iskola négy fala, hanem tanítónő künn a faluban is, aki szereti a jövő édesanyjait szivgárdában, leánykörben, kézimunka- és háztartási tanfolyamokon, nem gondolva arra, mit fizetnek mindezért. Nem kötelességből, hanem hivatás-érettébből dolgozik lelkesen s eredményesen.

— És hogyan lesz, ha majd egyszer feleségül megy valakihez?

— Lehet! Talán egy tanítóhoz és akkor majd „álláshalmozók” leszünk. Irja meg, hogy a tanítóházaspár soha sem álláshalmozó. A kétónéni a fizetése sem több, mint akárhány más magányos tisztviselőnek egyedül. Aztán menné kevesebb anyagi gondja van a tanítónak, annál több időt fordíthat a nép nevelésére.

Ehhez a fontos kérdéshez a tanító is hozzá-

szólt.
— Igaza van Katókanak. Kéttanító iskolában valóságos áldás a tanítóházaspár, mert a két tanerő teljesen egymásra van utalva. Ezer szerencse, ha olyan kedvező helyzet alakulhat ki közöttük, mint nálunk. Sajnos, ez a ritkább eset, a kivétel. Gyakoribb eset az, hogy a tanítónő és a tanító felesége, a tanító és a tanítónő között nincs elég megértés. Előfordul, ellenségek gyanánt állanak szembe egymással és akkor vége a gyönyörű, népnevelői, iskolánki-vüli munkának. Ez nem fordulhat elő tanítóházaspároknál. Ők egymást támogatva sikeresebb munkát végezhetnek a magyar nép boldogítására.

...Gondolataim egymást kergették, mi-dön elbúcsúztam kedves házigazdámától. Istenem, mi minden függ a tanítótól! Az egész nép jövője függ tőle.

Nagy Ilonka

A művészetek sorsa I. író: Heszke Béla

Sajátosan mai tünet, hogy minden életmegnyilvánulás, akármilyen síkon is történjék az, a sorskérdés súlyosságát hordozza magában és a válságos állapot megkövetelte figyelmes vizsgálódást, gondtal való foglalkozást követeli meg.

Sajnos, az egyes felmerülő kérdéscsoportokat nem mindig a spirituálista felfogás alapján töreksenek megoldani s ha pedig e kérdések megoldásához valaki az előbb említett alaptól kiindulva keres megoldást, örömmel üdvözljük.

Wladimir Weidlé, az európai híru francia kritikus, nagy okossággal és eredetiséggel a művészetek és az irodalom mai problémáit vizsgál-gatja legújabb könyvében („Les abeilles d'Aristée. Paris. Deselée de Brouwer). Weidlé nézőpontja és az a követendő út, amelyet szerző a művészeteknek és az irodalomnak kijelöl, megérdemli, hogy könyvével bővebben is foglalkozzunk. A francia kritikus szerint, az európai szellemi életnek csaknem egy évszázad óta egy általános jelensége van: és pedig a folyton növekvő racionális elemzésre való hajlam, párosulva a túlzott észszerűsége való törekvéssel. Ez pedig, Weidlé szerint, mert túlzásba ment, a tiszta művészeti alkotás kárára van. Ugyanis ő úgy gondolja, hogy az irodalmi és művészeti alkotás ténye tulajdonképpen a teljes emberi személyiségnek együttműködésével azokkal az erővel, amelyek túlhaladják az „emberinek” a határait és a „transzcendens” területén mozognak.

Paul Valéry írja: „Ha a madár tudná pontosan, hogy mit és miért énekel, nem hallatná többé a hangját.” Weidlé szerint ez történt a XX. század embereivel is. Elemézték a művészeti alkotást és igen nagyon tudják, hogy mit és miért akarnak és a célszerűség, céltudatosság teljesen betölti alkotásaikat és ténykedésüket. Az alkotó képzelőerő átadta a helyét az észszerű konstruktivizmusnak, amely „művészeti készítményekre” vezetett és így a művészet elvesztette legcsodásabb sajátosságát, az életnek az újratemtését. Ez Weidlé elve. Felfogásának támogatására, írónk felsorakoztatja érveit. Nem hisz a „képzelt világok hajnalhasadásában”. Ugy gondolja, hogy például a regény ugynevezett „élő alakjai” túlzottan a gépiesített mozgás jegyében viselik magukon az élet bélyegét. A költészetben Weidlé általános szöbívészkedést vél felfedezni s kimondja a szomorú ítéletet, hogy a művészet manapság bizonyos kiszámítottság eredményének a kifejezésében nyilvánul meg. Erőltetett színességében és változatosságában is szintelen és egyhangu. Weidlé szerint haladásra van ítélve. Azonban rogtón megmutatja az újászületés útját, vallási területre utalva, mert megvan győződve, hogy a művészeteknek és az irodalomnak túlzott racionális alapokra való fektetése tulajdonképpen a vallás és a hit területéről való eltávolodásnak az eredménye. Csak egy dolog képes a vergődő művészetet megmenteni: „az az erő, amely képes spirituálizálni a tömegeket és egyesíteni a túlzott elemzés folytán szétforgácsolt

lelkeket, egy irányt adva alkotó tevékenységüknek.” Ez pedig a vallás. Weidlé Ramuzban, Gionoban, Richard Billingerben és az angol Powishban látja az irodalmi újászületés előharcosait. A földhöz és a lélekhez való visszatérést követeli s ezek az írók a gépies civilizáció kiábrándultjai, akik az élet teljességét keresik a lélek teljességében. Nem az ősihez, hanem az elemihez való visszatérést hirdeti Weidlé, tehát a lélek elemzésmentes, osztatlan állapotának kifejezésében véli az újászületés felfrissítő tényét megvalósítani. A természetfölöttinek elsőrendűségét törekszik kihangsúlyozni. Mithoszdiacsóit, Csodaváró és csodakereső. Weidlé borulátó. Sötét képet rajzol a művészetek és az irodalom jövőjéről. Borulátása nem alaptalan, de fölöslegesen erős. Tény, hogy könyvek ezreit ontják a nyomdák, amelyekből a vigasztalanság hangulata* kél az olvasók lelkében. Milyen kevés az építőszándékú jó könyv és milyen nagy a negatívumok egész sorát az olvasó lelkébe öntő műveknek a száma. Mindezek ellenére, Weidlé művében bizonyos bizakodás is kifejezésre jut. Reméli, hogy az emberek nem mindig fogják úgy nézni az Istent és a lelket, mint ma. Már pedig Ranke találóan megmondotta, hogy „minden kornak olyan a történelme, irodalma és művészete, ahogy Istent nézi.” Valamikor fogják Istent is másképpen nézni és akkor...?

EZ MÁR AZ ALKONYAT

Ha szíved mélyén hallasz néha-néha
Rég elfeledt, édes-bús hangokat
S már nem tudod, egykor kinek daloltad,
Ez már az alkonyat.

Ha szekrényedben fényképekre bukkansz,
Csodás szemek, gyönyörű hajfoaat
S most még a nevük sem jut már eszedbe,
Ez már az alkonyat.

Ha pihenőt nem forró éj viharja,
Hanem már csak hűs, csendes alkony ad
S nem szövöd tervek színes szőnyegét sem,
Ez már az alkonyat.

Ha visszanezész s húzódik mögöttes
Tünt életed, mint hosszú, halk vonat
S mindegyik év a vonat egy vagónja,
Ez már az alkonyat.

Ha föltékesz még zord bércoromra,
De már csak egy csendes völgy csalogat,
Bús völgy, ahonnan nem tért vissza senki,
Ez már az alkonyat.

S álmodban éjjel, hogyha mind sűrűbben
Rég holt anyád csókolja arcodat
És hív: Fiam, fáradsz vagy, jer pihenni!
Ez már az alkonyat.

FELEKI SANDOR.

Itt a nyári meleg — a szörme a divat

Fenti képünk a legújabb divatkréciókat mutatja be. A szörme, a könnyű prém még a nyári divatot is urálja

* Ha étvágytalan, úgy igyék néhány napon át reggel éhgyomorrra fél pohár természetes „Ferenc József” keserűvizet, mert ezáltal bélműködése szabályozódik és így egész emésztése rendbe jöhet. Az orvosok ajánlják.

Kalifornia taxi-hőse

Santa Cruz kaliforniai város pályaudvarán — mint a newyorki lapok írják — megjelent Edward Michaels farmer és a pénztárnál jegyet kért New Yorkba. Mikor meghaltotta, hogy mennyibe kerül az utazás, drágálotta a jegy árát. Alkudozni, vitalkozni kezdett. A pénztáros végre is ingerülten kitört:

— Akinek sok, az ne utazzék vasúton!

— Hát nem is utazom! — vágta oda dühösen a farmer, azzal megfordult, távozott. A pályaudvar előtt gépkocsik állottak. Michaels beült az egyikbe és rászólt:

— New Yorkba!

A vezető először azt hitte, hogy bolonddal van dolga, de, amikor látta, hogy a farmer egészen komolyan beszél, megrántotta vállát és elindította a kocsit. Tizennégy nap múlva került vissza a taxi Santa Cruz városába, rendes állomáshelyére. Az óra kétezer dollárt mutatott. A farmer kijezette, a pénztárhoz ment és bekiáltott:

— New Yorkból jöttem! De nem vasúton!

Azzal, mint aki dolgát jól végezte, hazament. Az eset azonban kiszivárgott és a nevezetes taxi vezetője Santa Cruz legismertebb és legünnepeltebb személyisége, városi hőse és mindenki csak vele akarja vitetni magát.

Jellem van a táncban!

Abban a balga hitben voltunk mostanáig sokan, Szerkesztő úr, miszerint a tánc nem nagy tudomány. Hogy az ember csak derékon kapja a fehérrépet, aztán ahogy a hangszok huzzák a talpalávalót, lassan, avagy csuhaj módra ropva megforgatja, dévajul rikkantván közben néhányat. Hlyenformán: ujjujju! Midőn pedig néger táncokról volna szó, ide-oda csoszog a pádimentomon, mint ha löccsel kupán hajították volna, s a rikkantást oda módosítja, hogy: jam-pampapapam!... Dehát lám, most kiderül, mily gyermekes módon gondolkoztunk a táncról, amely nem csupán az ember csuhaj kedvének csizmaszárcsapkodásában, esetleg méla csoszogásban való megnyilvánulása, hanem szabályszerű jellemrajza a lépéseket ropogó egyedeknek! Lábgrafológia egyszóval... Aki ezt kisütötte, persze amerikai, bizonyos Murray nevezetű, foglalkozására nézve tánc-tanár, tehát véleménye feltétlenül autentikusnak számít! Szerinte, aki tánc közben könyökét emelgeti, hiú és léha természet, aki pedig összegörnyed a parketten való csuszálás alatt, minden bizonnyal kicsinyes, veszekedő jellem. Az a nő viszont, aki sarkára lép először, beképzelt, végül aki lábai hegyét kifelé fordítja, mértéktelen és parázna hajlamu. Hát így... Kár, nagy kár, hogy Murray mester értékes figyelmeztetéseit csak most jutottak el hozzánk Amerikából, s így farsangig már nem lesz módunkban behatóbb tanulmányokat folytatni, ha vajjon tényleg így áll-e a dolog. Mindamelllett a magunk részéről hiányosnak találjuk, így is Murray illetanár urnak a táncoló természetére vonatkozó indiszkrét közléseit. Mert atekintetben kétségben hagyott bennünket, hogy az a felebarátunk, aki példának okáért csárdás közben baltenyerét tarkójára illeszti, jobbkezevel pedig többiben csizmája talpát paskolja, milyen természetnek örvend? Ugy szintén nélkülözzük jellemrajzát ama szokás követőinek, akik forgás közben nagyot ugorván, bokájukat csattantják össze, miközben tenyerükkel a mestergerendát tapogatják... Ambár lehet, hogy Amerikában nem mozog az emberekben a vér úgy, mint mi felénk, s ezért ajánlatos volna, ha tánc-tanáraink saját megfigyeléseik alapján pótolnák Murray mester hiányosságait. De minél sürgősebben!

A CIPÓ

Irtó: Fodor Viola

— Szép szőlőt tessék!
— Itt a szép őszibarack!... Tessék, naccsá-gám!... Olyan hamvas, mint az orcája... Mit?... Hogy ez a barack nem szép?... Na hallottak olyat? Egy ilyen fonnyadt vénasszonynak nem tetszik az én gyümölcsöm!... Nem is magának való az, ezemadt!... Keressen magának aszaltbarackot!...
— Zöldséget tessék! Erre naccsá-gák, erre...
— Segítséget! Segít-sé-é-é-é!... Fogják meg!... Akasztófára való gazember!... Ellopta!... — sikoltott most bele egy fületeértően éles hang a piaci lármába zürzavarába.

Hirtelen megboldult az egész piac. Vásárló asszonyok nehéz, megrakott kosarakkal karjaikon, verejtéket izzadó kővér kofák, férfiak, gyermekek futottak össze, érdeklődtek, kíváncsis-kodtak. Mi történt? Mit loptak el? Mindenki tudni, látni akart mindent.

A szeptembervégi nap végső erőfeszítéssel ontotta izzó sugarait a városra. A cipósarkok mélyen belevesődtek az olvadó aszfaltba. Nehéz hagyma-, zöldség-, éretgyümölcs- és olcsó par-fómillat keringett a fülledt levegőben.

— Fogják meg!... Fogják meg!... — hangzott lemet a kiáltás s az éles hang tulajdonosa, egy magas, szikár asszonyág már futott is a veszedelmes tolvaj után.

Senki sem tudta, mi történt, kit kell elfogni. De kíváncsiságtól úgy, mintegy vezényszóra, már is öten, tizen, huszan... s mind többen és többen rohantak az ismeretlen tolvaj után. Egyszerre csak megtorpant az üldözők raja. A vezető, az előbbi sivitő hang tulajdonosa, már fülöncsipte a tolvajt.

Szepegő, futástól kifulladt, 6—7 év körüli kislí állt az üldözők előtt. Egyik hóna alatt ütött-kopott hegedűt, a másik alatt pirosasült cipőt szorongatott. Fekete haja csapzottan hullott homlokába. Nagy, ijedt szemével tétován, révetegen tekintett körül. Valóságos embergyűri képződött már körülötte. A különféle, kíváncskodó, kárörvendő, közömbös és számarkozó arcképek egyetlen vi-gyorgó, kájan rémme homályosultak szeméi előtt; rémme, mely már a torkát fojtogatta.

— U-u-gy!... Te jó pipal!... Hát te vagy az, a cigány Trézi fia!... De hiszen ezt tudhattam volna. Tolvaj volt mindig az anyád is! A fiát mér nevelte volna másra!... — rikoltzott az asszony-ág.

A kislí összerándult.
— Nem igaz! Az én édesanyám nem cigány és nem is lopott soha! Engem sem küldött lopni!... Csak... máma nem kerestem semmit... és az édesanyám nagyon beteg... köhög... és azt mondta, hogyha ehete valamit, meggyógyulna... Mert már régen nem evett... és... én ezért... akar-tam a cipőt elvinni!...

Sirni kezdett.
— Na, add ide csak azt a cipőt! Én is szegény vagyok!...

A gyerek önkéntelenül még szorosabban ölelte magát zsákmányát. Hogy adhatná vissza? Mit fog akkor hazavinni az édesanyjának, aki olyan sovány és úgy köhög.

Kérlelni kezdte:
— Néni, ne vegye el... Én... hegedülni fogok inkább magának!

A cipőt letette lába elé az aszfalra, hegedűjét az álla alá szorította s szomorú, gyermekszemével a távolba nézve — játszani kezdett. Először divatos táncdarabokat. Aztán csárdásokat. Egyiket a másik után. Kis keze már elfáradt. A kövér izadtságosöppek is egyre sürűbben potyogtak arcáról a hegedű fájára!...

Mikor lesz már elég? Az édesanyja már nagyon éhes lehet.

Belekezdett még egy nótába. Ezt nagyon szerette. Nem szokta másoknak játszani, de most a kis cipőért, az édesanyjáért kellett. Édesanyjától tanulta ezt a nótát. Akkor dalolta neki, amikor ő még egészen kicsi volt és sirt. Vagy éjszaka, amikor a mosóteknő mellett munkában virrasztott:

„Édesanyám is volt nekem.
Keservesen nevelt engem.
Éjszaka font, nappal mosott,
Jajj, de keservesen tartott.”

Leengedte a hegedűt. Könnyőgőn nézett körül.

CARMEN SYLVA (Movila)

Grand Hotel Movila és Fürdő Szálloda.

Szezonnyitás június 1-én, zárás szeptember 30-án. Kényelmes szobák folyóvízzel, penzió rendszerrel vagy anélkül.

Pakkolások meleg iszapfürdővel 3800 leitől kezdve, beleértve teljes penziót, orvosi látogatást, fürdőt és összes taxákat.

Prospektust és díjtalan információt nyújt és szobalefoglalást vállal az „EUROPA” Országos Nemzeti Románia de Voia și Turizm iroda és annak az országban levő összes ügynökségei, nemkülönben a szállodák igazgatósága. Interurban telefon szám 29.

Olvassa el a Scherk arcvíz üvegen levő kis könyvecskét. Látni fogja, hogy csak az alaposan megtisztított bőr friss és szép, csak ez bír az egészséges szépség vonzóerejével. Scherk arcvíz tökéletesen megtisztítja a bőrt és az arcot ruganyossá, gyengéddé és rózsássá teszi. Üvegek á Lei 62, 103, 164, 300, 475

Ez a könyv megad minden felvilágosítást

— No elég már, kislíam! — szólalt meg végre a könyörület hangja valahonnan, az egyre növekvő hallgatóság táborából. — Magának meg, asszonyosság, itt a pénz a cipőért!

Az embergyűri engedett. Hirtelen mindenki ráeszmélt elintézésre váró sok dolgára. Sietve eltávoztak. A kis Bandi-cigány fölemelte a földről a cipőt s szeretettel megsimogatta. Hóna alá kapta hegedűjét s apró leptekekkel elindult. Most már nem kell rohannia, nem üldözi senki.

Villamosok suhantak el csilingelve mellette. Üresek, vagy csak kevés utassal. Ezek nem érdekelték. Végre jött egy — zsufoltan. Erre felkapzkodott.

Hetek óta, mióta az édesanyja nem tud dolgozni, így próbált néhány fillért összekeresni. Villamoson, piacon, s mindenütt, ahol sok embert látott együtt, elővette hegedűjét, az egyetlen, ami apjáról, a muzikus cigányról rémaradt, — és játszott. Édesanyja, akit az a sivitő asszonyág az imént „cigány Trézi”-nek csufolt, valóban nem volt cigány. Módos falusi gazda leánya volt s családja kiagadta, faluja megvetette, amikor hozzáment az édesmuzsikájú, villogó szemű Jani cigányhoz. A falu gunyja, megvetése miatt nem volt otthon maradása s bejötték a városba. Itt aztán nemsokára egyedül maradt a kislíval!...

Alig volt hely a villamosban. Behúzódott egy sarokba. Lehunyta a szemét. Olyan jó így vitetni magát! Mint a többi gyerek, ott, a másik oldalon. Vitetni magát, lehunyt szemmel, pár percig nem dolgozni, csak pihenni, pihenni... és aludni.

Összereszt. Eszébe jutott, hogy neki dolgoz-nia kell. Azért van itt. Felállt. Álla alá tette hegedűjét s komolyan, fásultan, fáradtan játszani kezdett. Érzéketlenül. Egy arcizma sem randult. Nem volt semmi érzés, semmi szív ebben a játékban. Csak játszott, mert kellett. A kenyérért. A pénzért. Csakugy, mintha fát vágna.

Jött a kalauz. Rászólt:
— Nem tudsz te még hegedülni, Bandi! Githon kell tanulni, nem a villamosban.

Bandi megszeppent. Nem tudta, komolyra vegye-e, vagy tréfára. Riadtan húzódott a sarokba. Megvárta, amíg a kalauz kimegy, s akkor újra játszott. Azután körüljárt kis saphájával az utasok között. Pénzt gyűjtött. Gyereken hulltak a fillérek a saphába. Egy urtól cukrot kapott. Nem ette meg. Eltette azt is: hazaviszi az édesanyjának.

A végállomásnál leszállott. Gyalog kellett tovább mennie, a külváros felé, ahol egy kis fészimben lakott az édesanyjával. A cipőt erősen magához szorította. Valaki el ne vegye! Meztelen lábait tűszurásokként égette az izzó kő. Nem törődött vele. Sietett, hiszen már mingyárt otthon lesz! Amikor kunyhójuk elé ért, már mosolygott is. Hogy fog örülni az édesanyja, ha meglátja a cipőt!

Benyitott.
A szűk szobában félhomály volt. Alig jutott be ide néha egy kis napsugár.

— Édesanyám!... ni mit hoztam?!
Csend.

Talán alszik.
Odament az ágyhoz. Ránézett. Furcsa. Olyan másképpen néz ki, mint máskor. És olyan mozdulatlan. Megfogta a kezét.

Istenem, milyen hideg!
Maga elé meredt.
Csend.

Valahonnan, a szoba sarkából keserves züm-mögés sirt fel. Odanézett. Látta tisztán: egy légy került a pök hálójába s az fojtogatta.

Aztán ismét csend. A légy elhallgatott. Egyedül volt. Olyan egyedül ebben a nagy világban, mint a kormányos nélkül maradt parányi bárka az óceán hánykódó hullámain.

— E-des-a-nyá-á-m! — tört fel most bejőle a fájdalmas rádöbbenés. — E-é-de-e-es-a-nyá-ám. Szólj már egy szót!... Hoztam neked meleg cipőt!...

Csend.
Kis keze önkéntelenül a hegedű után nyult. Álla alá szorította. Apró ujjai végigszaladtak a húrokon. És itt, szemben a halállal, először ömlött élet a játékból.

Élet, tele felzokogó, vad fájdalommal, riadt magaradöbbenéssel:

Édesanyám is volt nekem
Keservesen nevelt engem...

Játszott, amíg kezéből kihullt a vonó. Testét zokogás rázta meg. Leborult az ágyra.

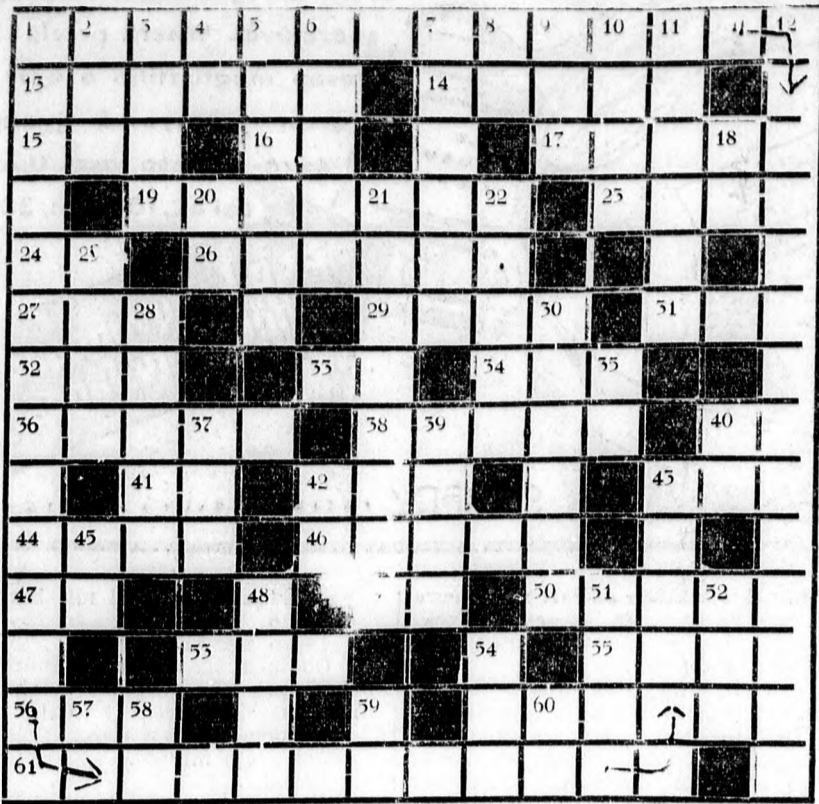
S az asztalon frissen, pirosan mosolygott a cipő.

Franciaország első háziasszonya

Már ilyen cím is van. Ezt a büszke címet, amely egyúttal valóban kitüntetés-számba megy, egy le-havrei úriasszony viseli. Neve: Escuidert asszony. A férje: kereskedő ember. A címet a párizsi háziasszonyok szövetsége adományozta a különő hölgynek, tizezer pályázó közül választva ki őt. De nemcsak címet kapott, megjutalmazták gazdagon! Ime, egy mozgalom, amely osztatlan tetszést aratott, egy pályázat, amelyet rokonszenvvel kísért egész Franciaország: egy mozgalom, amely méltán gondolkozóba ejthet mindenkit a mai világban. Mert a rejtett jelszava ennek a háziasszonyok jutalmazó pályázatnak: „vissza a főzőkanathoz!” Escuidert asszony diadalát noveli, hogy a háziasszonyok szövetségének a zsűrije emelte a díszes polcra. Csupa szakértő döntött a bíráló bizottságban. A „tantárgyak”, amelyekből „vizsgáznunk kellett”: háztartás-vezetés, konyhaművészet, gyermeknevelés és a kézimunka volt. A pályanyertes hölgy férje interjút adott. Elmondta, hogy valóban boldog ember, házatája rendes, tisztá, konyhája ragyog, kosztja pompás, gyerekei csinosak és jólneveltek, de azért játékosok, vidámak, egyszóval kívül-betül minden rendben van. Csak a férj beszélt, Escuidert asszony nem volt található. El volt foglalva a — konyhában. És ez az egyszerű tény a legjobban bizonyít amellet, hogy — helyes volt a francia háziasszonyok szövetségének a döntése

KERESZTREJTVÉNY

18. (261.) szám.

Beküldendő: sorok vízsz. 1. és nyílirány, függ. 1. és nyílirány, vízsz. 19., függ. 21.
Megfejtési határidő: június 9.

Vízszintes sorok:

1 Petőfi egyik népdalának kezdő sora. 13 Itt halt meg Hunyadi János. 14 Állati eledel. (Ékezetes hibával.) 15 Időhatározó rag. 16 Itt németül. 17 Salamon után választották királynak. 19 Elszűft. 23 Kérdőszó. 24 Német előjáró szó. 26 Nem talusi. 27 Rossz angolul. 29 Márta becézve. 31 Vonatkozó névmás. 32 Kerti eszköz. 33 Feltételes töltőszó. 34 Tüzlőt tesz. 36 Délben eszünk. 38 Egyetemi város. 40 Tiltó szó. 41 Mássalhangzó fonetikusan. 42 Vízben él. 43 Ilyen szarvas is van. 44 Helyhatározó. 46 A tribuna joga, névelővel. 47 Állati hang. 49 Főzélék mássalhangzó. 50 Nivea utúi felcserélve. 53 Vedd...! 55 Fordítva mindannyiunk anyja. 56 Helyhatározó. 60 Tévedni tanul. 61 Függőleges 1. folytatása.

Függőleges sorok:

1 Közmondás. 2 De... Tamás, pápai követ. 3 Arpád házi herceg. 4 „I” régies nyelven. 5 Testvérviszályban elesett Arpád házból való király. (Ékezetes hibával.) 6 A török így nevezte a keresztényt. 7 Nagy középkori szent szülővárosa. 8 Iestárs mássalhangzó. 9 Nyomósító szó. 10 Mondáink asszonya. 11 A háziasszony nem örül, ha skat mutat. 12 Vízszintes 1. folytatása. 13 Vasúti kocsi látható. 20 Láva mássalhangzó. 21 Indián fegyver, kis helyesírási hibával. 22 Ausztriai tartomány. 25 A gyermek öröme. 28 Átkelőhely

Angliában. 30 Ókori város. 35 Személyes névmás. 37 Eleven eleje. 39 Ájul. 40 Mutatószó. 42 Egyenlő vízszintes. 33. 45 Igekövető. 48 Vízszintes. 34. elbeszélő múltja. 51 A pápa koronája más szóval (egy betű hiányával). 52 Erősség (ékezetes hibával). 54 Azonos magánhangzók. 57 Hajt mássalhangzó. 58 Azonos magánhangzók. 59 Kérdő névmás.

16. sz. keresztrejtvényünk helyes megfejtése:

Dalolj pacsirta, hangjaid kikeltik a virágokat, Szívem mily pusztá volt és benne már milyen sok szép virág fakad. — Tormay C. — Losonczy. — Egy kedves májusi virág. — Pünkösdi rózsza. — T. Oláh Béla. — Üres hordó jobban kong. — Gyermek püspöke.

Helyesen megfejtették: Petioky Ferenc, Papp Mózes, Dombrády Gyula, Csavar Endre László, dr. Zakariás Elnőné, Zakariás István, Zakariás Tibor, Kocsag Margit, Kocsag Gizi, Sándor Géza, Szabó Józsefné, Szolomayer Mária, Sáni Bertalan, Oberst Béla, Lázár Béla, Lakatos Irén, Bikfalvy Mariska, Sós Jolán, Márton Emília, Patyánszky Erzsébet, Szebeni Gerő, Kovásznai Elemér, Zonda Magda, özv. Zákonyi Antalné, Benedek Judit, Mésztrik Kátó, Dombrády Ferenc, Kistoronyi József, Vörös Sári, Szilom Julia.

A jutalomkönyvet Kistoronyi József nyerte meg. Elküldöttük.

A németországi „Avus” pályán megkezdődött a versenyautók tréningje a máj. 30-i nagy versenyre
Képünk az északi kanyarodót ábrázolja, az új, tökéletes építkezéssel

Készült a Szent László-nyomda Rt. körítorgógépé a, Oradea, Strada Regele Carol II. No. 5.

Apróhirdetések

Apróhirdetések díja szavanként 3 leí, vastagabb betűvel 6 leí. Legkisebb apróhirdetés ára 30 leí. (Az állástkeresőknek 33 százalékos kedvezmény.)
Cím a kiadóban 10 leí.

Lakás

Kiadó

3 szobás, komfortos magánház butorozva, esetleg teljes ellátással június 1-re. Oradea, Str. Academiei 2-a.

Kiadó

egy szobás, konyhás lakás június 1-re. Oradea, Str. Dimitrie Cantemir 31. szám.

Egy szep

utcai szoba, konyha, speiz június 1-sőre kiadó, Oradea, Str. Cuza Voda 62.

Különbejárato

utcai és udvari butorozott szoba kiadó. Oradea, Str. Nicolae Jiga 11-A. szám.

Kiadó

uri családnál a központban különbejárato, elegáns butorozott utcai szoba. Oradea, Str. Bratianu 21.

Különféle

Utítársnöt keresek

feketetengeri háromhetes júliusi nyaralásra. Lehetőleg negyvenen aluli feltétlen szolid urinő vagy leány jeleltkezését kérem a kiadóba „Nyaralás” jelgére.

PUHA OLMOT

állandóan vesz a Szent László-nyomda r. t., Oradea, Str. Regele Carol II. 5. szám.

Mindenes szobalányt azonnal felveszek. Oradea, Str. Clorogariu 13. földszint 1., balra.

Istállót

keres 8 lora, lakással Huszti szállító, Oradea, Telefon 8-87.

Nyaralók figyelmébe! Olcsó szobák kapnatók a Félix-fürdői állomástól 100 lépésre az erdészlakban. Erdéklődni lehet ugyanott.

Egy,

esetleg két hölgy részére otthont nyujtanék külön butorozott szobával, ellátással, kiszolgálással. Cím a kiadóban.

Tarján

órás és ékszerész, Oradea, Bul. Regele Ferdinand 9. Javítások szakszerűen készülnek.

Oktatás

Deutsche Lehrerin

perfekt in rum. ung. Sprache, mit Musikkenntnissen, sucht Stelle zu Kindern. Adresse in der Administration.

Andrási Ede

zenetanár országos kar-nagy, Oradea, Strada Alexandri 13. Egyéni képzés, mérsékelt díjak. Felvétel szerdán, szombaton.

Alkalmazás

Erdőkezelő,

perfekt fatisztviselő, puha és keményfás alkalmazást nyer. Oradea, Bul. Regele Ferdinand 26, Molnár cukrászda.

Egy középkoru

megbízható mindenest keresek június 1-re. — Oradea, Praporgescu-u. 13. szám.

Egy fiatal

cukrászsegéd azonnal alkalmazást nyer. Oradea, Bul. Regele Ferdinand 26, Molnár cukrászda.

LAPARUSITOK

magas jutalékkal felvétetnek. Jelentkezni a kiadóban.

Adás-vétel

Keresünk

megvételre használt, de jó karban lévő irodai vagy portabli írógépet. Kereske 15. Kör, Gheorgheni-Ciuc.

Prima antik perzsák, antik ezüst és képek eladók. Oradea, N. Zsigi No. 9.

Eladó

bérházak a város minden részében 250.000—6.000.000 leig. Magánházak, szőlők, birtokok, gyárak. Popovics iroda, Oradea, Strada Vlahuta 6. Telefon: 167

Egy keveset használt mély gyerek kocsit eladó. Oradea, Str. Constantiniana 16.

Kerékpárt,

jókarban, megrvőkre keresek. Németh, Oradea, Piata Craangă 3.

Eladók

fikusz és filodendra dísznövények. — Cím: Szabó. Reg. Ferdinand 51. szám.

Hálószoba

és különféle butorok eladók. Megtekinthető 5 óráig. Oradea, Strada Moldova 45.

NŐI GYÜLÉS

— No, voltál a női gyűlésen?
— Igen.
— Ki beszélt?
— Mindenki, kivéve a szónokot. Őt nem engedték szóhoz jutni.